

QUICKSCAN ECOLOGIE - N243

Provincie Noord-Holland

24 JANUARI 2018

Contactpersoon

JASPER OSTERTHUN
Specialist ecologie

M 06 2706 0600
E jasper.osterthun@arcadis.com

Arcadis Nederland B.V.
Postbus 1018
5200 BA 's-
Hertogenbosch
Nederland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding en doel	5
1.2	Leeswijzer	5
2	PLANGEBIED EN INGREEP	6
2.1	Beschrijving plangebied	6
2.2	Ontwikkeling	7
3	WET NATUURBESCHERMING; GEBIEDSBESCHERMING	8
3.1	Methodiek	8
3.2	Aanwezigheid Natura 2000-gebieden	8
3.3	Eilandspolder	9
3.3.1	Resultaten	9
3.3.2	Effecten	9
3.3.3	Toetsing	10
3.3.4	Conclusie	10
3.4	Polder Zeevang	11
3.4.1	Resultaten	11
3.4.2	Effecten	11
3.4.3	Toetsing	11
4	NATUURNETWERK NEDERLAND EN WEIDEVOGELLEEFGEBIEDEN	12
4.1	Inleiding	12
4.2	Resultaten	12
4.3	Effecten	13
4.4	Toetsing	13
5	WET NATUURBESCHERMING; SOORTENBESCHERMING	14
5.1	Methodiek	14
5.2	Resultaten	14
5.3	Effecten	17
5.4	Toetsing Wet natuurbescherming	18

5.4.1	Vogelrichtlijnsoorten	18
5.4.2	Habitatrichtlijnsoorten	18
5.4.3	Andere soorten	19
5.5	Mitigerende maatregelen	19
6	WET NATUURBESCHERMING; HOUTOPSTANDEN	21
6.1	Methodiek	21
6.2	Resultaten	21
6.3	Toetsing Wet natuurbescherming	21
7	CONCLUSIE EN ADVIES	22
7.1	Gebiedsbescherming	22
7.1.1	Natura 2000-gebied; Eilandspolder	22
7.1.2	Natura 2000-gebied; Polder Zeevang	22
7.2	NNN-gebied en weidevogelleefgebieden	22
7.3	Soortenbescherming	22
7.4	Houtopstanden	22
7.5	Bovenwettelijke maatregelen	23
8	LITERATUUR	25
	COLOFON	42

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Voor de nieuwe inrichting van de N243 heeft de Provincie opdracht verleend aan Royal HaskoningDHV voor het uitvoeren van een quickscan in het kader van de Flora- en faunawet (2015). Uit deze eerste beoordeling is naar voren gekomen dat effecten op een aantal beschermde soorten niet uitgesloten kunnen worden. Het gaat om rietorchis, broedvogels, kleine zoogdieren, vleermuizen en vissen.

Vanaf 2017 is de Wet natuurbescherming (hierna Wnb genoemd) in werking getreden. Een verandering ten opzichte van de Flora- en faunawet is de beschermingsstatus van een aantal soorten. Een aantal soorten hebben een beschermingsstatus gekregen en voor een aantal soorten geldt dat deze niet langer beschermd zijn. Voor alle soorten, waaronder ook de niet beschermde soorten, is wel de zorgplicht van kracht.

Ook voor beschermde natuurgebieden heeft de nieuwe wet geleid tot veranderingen. Zo komt de status van Beschermde Natuurmonumenten te vervallen. Wel blijft de bescherming van Natura 2000-gebieden vrijwel hetzelfde.

Om inzichtelijk te krijgen in of de nieuwe wet- en regelgeving tot mogelijk nieuwe overtredingen leidt is door Arcadis een Quickscan Ecologie uitgevoerd. Deze quickscan vormt een aanvulling op de eerder uitgevoerde quickscan van Royal HaskoningDHV waarbij een eerste beoordeling gedaan is omtrent beschermde soorten en gebieden.

Het vleermuizenonderzoek is reeds uitgevoerd door Royal HaskoningDHV (2017). Deze soortgroep wordt daarom niet behandeld in deze quickscan.

1.2 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is het plangebied en het voornemen beschreven. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op de gebiedsbescherming van de Wnb. Dit hoofdstuk gaat in op de aanwezige beschermde gebieden waarbij wordt beschreven of effecten te verwachten zijn en dit mogelijk leidt tot overtreding van de Wnb. In navolgende hoofdstuk kent dezelfde inhoud als hoofdstuk 3 maar hierin gaat de aandacht uit naar het Natuurnetwerk Nederland en de Weidevogelleefgebieden die beschermd zijn in de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Hoofdstuk 5 gaat over de soortenbescherming van de Wnb. Hierbij wordt ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten en de (mogelijke) effecten. Door middel van de toetsing wordt inzichtelijk gemaakt of overtreding van de Wnb plaatsvindt. In hoofdstuk 6 is de conclusie en het advies opgenomen. Daarnaast worden ook bovenwettelijke maatregelen genoemd.

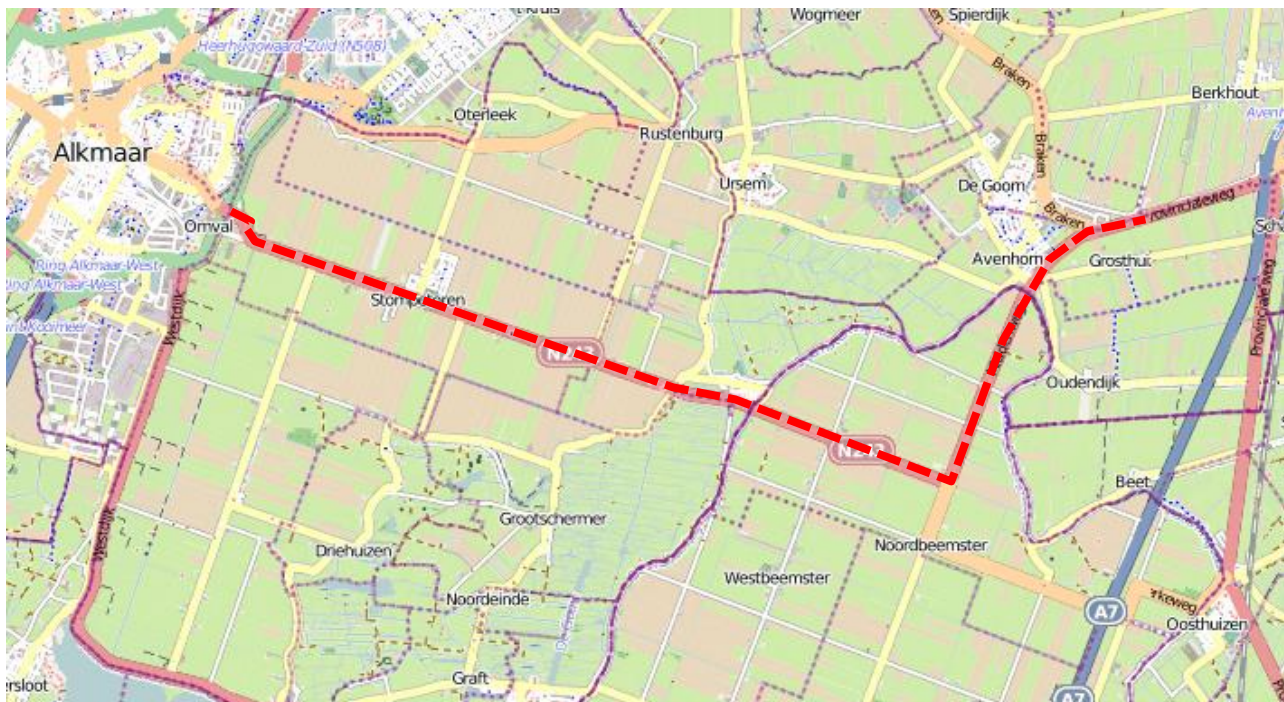
In bijlage A is het wettelijk kader van de Wnb met betrekking tot gebieds- en soortenbescherming opgenomen. In bijlage B is het beschermingskader voor het Natuurnetwerk Nederland en Weidevogelleefgebieden opgenomen.

2 PLANGEBIED EN INGREEP

2.1 Beschrijving plangebied

Het plangebied betreft de provinciale weg N243 en loopt van Alkmaar richting het oosten langs de plaatsen Stompvoren, Schermerhorn en Avenhorn richting Hoorn, zie figuur 1. Het plangebied bestaat uit de provinciale weg N243, een parallel lopend fietspad en een berm met intensief beheerd grasland, bomen, struiken en watergangen met plaatselijke aanzienlijke oppervlaktes riet. Zie figuur 2 t/m 4 voor een foto-impressie. Zie voor een uitgebreide beschrijving van het plangebied de Quickscan Ecologie N243 van Royal HaskoningDHV (2015).

De omgeving van het plangebied kenmerkt zich door agrarisch gebied bestaande uit laag liggende droogmakerijen de Schermer (tussen Alkmaar en Schermerhorn), het veenweidegebied van de Eilandspolder (ter hoogte van Schermerhorn) en de droogmakerij van de Beemster tussen Schermerhorn en Avenhorn.

Figuur 1. Luchtfoto met ligging plangebied (rode stippellijn) (bron: www.globespotter.cyclomedia.com).

Figuur 2. Plangebied ter hoogte van Noordervaart 131

Figuur 3. Plangebied ter hoogte van Noordervaart 111

Figuur 4. Plangebied ter hoogte van kruispunt Provincialeweg en Molendijk.

Figuur 5. Plangebied ter hoogte van Middenweg 2.

2.2 Ontwikkeling

De herinrichting van de N243 is erop gericht de verkeersveiligheid te verbeteren. Om de verkeersafwikkeling veiliger en soepeler te laten verlopen wordt op een aantal kruisingen een rotonde aangelegd. Daarnaast wordt op sommige plekken de weg aan de kant van het water verbreed (met 40 centimeter) en komt er een geleiderail die in het landschap past. De maximale toegestane snelheid blijft 80 km/uur en de weg zal enkelbaans blijven.

Om de herinrichting van de N243 te realiseren is het mogelijk noodzakelijk om bomen en struweel te kappen. Er vinden geen werkzaamheden plaats in het water. Gedurende de werkzaamheden wordt het verkeer van de N243 omgeleid, zie figuur 6. Er wordt geen extra verlichting geplaatst. Als gevolg van de wegaanpassing gaat er geen extra verkeer rijden.

Figuur 6. Locatie plangebied (rode stippellijn), omleidingsroute verkeer (blauwe stippellijn), mogelijke omleidingsroute (paarse stippellijn) (bron: www.globespotter.cyclomedia.com).

3 WET NATUURBESCHERMING; GEBIEDSBESCHERMING

3.1 Methodiek

Ten behoeve van deze quickscan is een bureauonderzoek uitgevoerd. Hiervoor is gebruik gemaakt van de bevindingen uit de eerder uitgevoerde Quickscan Ecologie N243 (Royal Haskoning, 2015), de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) en kaarten die beschikbaar zijn op de website van de provincie Noord-Holland.

3.2 Aanwezigheid Natura 2000-gebieden

Ten zuiden van het plangebied, ter hoogte van Schermerhorn, grenst het Natura 2000-gebied Eilandspolder, zie figuur 6. Dit is een Vogel- en Habitatrichtlijngebied en kenmerkt zich door graslanden, natuurlijke meertjes en verlandingsvegetatie.

Wat niet behandeld is in de eerder uitgevoerd quickscan (Royal HaskoningDHV, 2015) is de aanwezigheid van het Natura 2000-gebied Polder Zeevang, ten zuidoosten van het plangebied op een afstand van circa 4,5 kilometer, zie figuur 6. Dit Vogelrichtlijngebied kenmerkt zich door het veenweidegebied met veel water.

Figuur 7. Locatie plangebied (rood) te opzichte van Natura 2000-gebieden (gearceerd); Eilandspolder en Polder Zeevang (gearceerd) (bron: www.noord-holland.nl).

3.3 Eilandspolder

3.3.1 Resultaten

Voor dit Natura 2000-gebied geldt dat soorten waarvoor een instandhoudingsdoelstelling geldt, kwalificerend zijn voor het gebied. De instandhoudingsdoelstellingen zijn genoemd in het aanwijzingsbesluit (Ministerie van EZ, 2013). Alleen de aanwezigheid van deze kwalificerende natuurwaarden is van belang voor de toetsing.

Kwalificerende habitattypen liggen op afstand van minimaal 2,5 kilometer van het plangebied. Het gaat om het habitattypen overgangs- en trilvenen en ruigten en zoomen (Royal HaskoningDHV, 2015).

Van de Habitatrichtlijnsoorten bittervoorn en kleine modderkruiper kan niet worden uitgesloten dat deze ter hoogte van het plangebied aanwezig zijn (Royal HaskoningDHV, 2015). Zowel de Schermer- en Beemsteringvaart vormt potentieel leefgebied en kan essentieel zijn van de bittervoorn en de kleine modderkruiper. Hoewel in de directe omgeving van het plangebied geen waarnemingen van noordse woelmuis bekend zijn (Royal HaskoningDHV, 2015) is het mogelijk dat de soort door verspreiding toch tijdelijk gebruikt kan maken van het plangebied. Binnen het plangebied zijn geen natte terreinen aanwezig met hoog opgaande begroeiing waardoor potentieel leefgebied van de Noordse Woelmuis ontbreekt.

Van de vogelrichtlijnsoorten worden rietzanger en smient in de nabijheid van het plangebied verwacht (Royal HaskoningDHV, 2015). De rietzanger broedt in aaneengesloten rietkragen waardoor het uitgesloten is dat de relatief smalle rietkragen ter hoogte van Schermer- en Beemsteringvaart potentiële nestplaats vormen. Ook gezien de rest van het Natura 2000-gebied Eilandspolder waar een overvloed aan rustplaatsen en potentiële nestplaatsen aanwezig zijn, is het uitgesloten dat het plangebied een essentiële functie als leefgebied heeft. De smient is een niet-broedvogel en vindt zijn voedsel en rust binnen graslanden van de Eilandspolder. Door de verkeersdrukte nabij het plangebied ontbreken geschikte rustplaatsen en foerageergebieden. Wel kan de soort ('s avonds) in de omgeving foerageren. Gelet op de overvloed aan foerageergebieden binnen de Eilandspolder is het uitgesloten dat de directe omgeving van het plangebied essentieel foerageergebied vormt.

3.3.2 Effecten

Aanlegfase

Het Natura 2000-gebied Eilandspolder ligt niet binnen de begrenzing van het plangebied. Daarom is geen sprake van oppervlakte-verlies van het natura 2000-gebied. Wel zou er sprake kunnen zijn van externe werkingen als gevolg van de werkzaamheden. Voor deze werkzaamheden zijn berekeningen voor de stikstofdepositie uitgevoerd. Uit deze berekeningen is gebleken dat de tijdelijke werkzaamheden geen toename van de stikstofdepositie veroorzaken. Effecten als gevolg van de tijdelijke werkzaamheden zijn uitgesloten.

Daarnaast zou er sprake kunnen zijn van effecten door trillingen. Bij een nadere detaillering van de werkzaamheden blijken er geen heiwerkzaamheden plaats te vinden nabij de Natura 2000-gebieden, daardoor zijn de effecten door trillingen uitgesloten.

Ten slotte is er sprake van geluidsverstoring door de tijdelijke verandering in geluiden door de inzet van materieel. Tijdens de werkzaamheden is er sprake van een tijdelijke toename van de geluidsintensiteit. Het gaat hier echter om een geringe toename.

In onderstaande tabel zijn de effecten als gevolg van de werkzaamheden op habitattypen en soorten beschreven.

Habitattypen/ habitat- en vogelrichtlijnsoorten	Beschrijving effecten
Habitatype (overgangs- en trilvenen en ruigten en zoomen)	Er zijn geen effecten als gevolg van stikdepositie door tijdelijke werkzaamheden op de aanwezige habitattypen.
Habitatrichtlijnsoort (bittervoorn en kleine modderkruiper)	Doordat er geen heiwerkzaamheden plaats zullen vinden nabij de Natura 2000-gebieden is een verstoring door trillingen uitgesloten. Verstoring door geluid treedt op rond de weg. Indien bittervoorn en kleine modderkruiper hinder ondervinden van de geluiden als gevolg van de werkzaamheden, is het voor soorten goed mogelijk om verder naar het zuiden het Natura 2000-gebied in te zwemmen. De werkzaamheden hebben geen invloed op de populatie van de bittervoorn en kleine modderkruiper. Aangezien niet in het water gewerkt wordt zijn effecten als gevolg van licht- en optische verstoring te verwaarlozen en kunnen daarom worden uitgesloten.
Habitatrichtlijnsoort (noordse woelmuis)	Het plangebied heeft geen essentiële functie als leefgebied van de noordse woelmuis. Ook gedurende werkzaamheden vormt het plangebied geen potentieel leefgebied. Gedurende de werkzaamheden zal het verkeer omgeleid worden. Het werkverkeer zal binnen het plangebied met aangepaste snelheid rijden. Daardoor is gedurende de werkzaamheden de kans op verkeerslachtoffers kleiner. Gelet op de ecologie van de noordse woelmuis vormt het plangebied ook gedurende de werkzaamheden geen geschikt leefgebied. Het is daarom uitgesloten dat de werkzaamheden leiden tot effecten op de noordse woelmuis.
Vogelrichtlijnsoort (rietzanger, smient)	Het plangebied heeft geen essentiële functie als leefgebied van de rietzanger en smient. Gelet op het potentieel leefgebied van deze soorten binnen het Natura 2000-gebied Eilandspolder, buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden, zijn effecten op deze soorten uitgesloten.

Gebruikersfase

De herinrichting leidt niet tot uitbreiding van de N243 en de gebruikersfase blijft gelijk. (Permanente) effecten als gevolg van de herinrichting zijn daarom uitgesloten.

Onderhoudsfase

Omdat de gebruikersfase niet veranderd zijn effecten als gevolg van de extra onderhoudswerkzaamheden aan de N243 te verwaarlozen.

3.3.3 Toetsing

Negatieve effecten zijn niet bij voorbaat uitgesloten. Mogelijk effecten die optreden zijn verzuring en vermessing van het habitattypen overgangs- en trilvenen en ruigten en zoomen en verstoring van habitatrichtlijnsoorten bittervoorn en kleine modderkruiper en verwonden van bittervoorn.

Gelet op de effecten van de werkzaamheden op het Natura 2000-gebied Eilandspolder bestaat het risico op overtreding van artikel 2.7 lid 2 van de Wnb:

- Het is verboden zonder vergunning van gedeputeerde staten projecten te realiseren of andere handelingen te verrichten die gelet op de instandhoudingsdoelstellingen voor een Natura 2000-gebied de kwaliteit van de natuurlijke habitats of de habitats van soorten in dat gebied kunnen verslechteren of een significant verstrend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor dat gebied is aangewezen.

3.3.4 Conclusie

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen er effecten op habitattypen en habitatrichtlijnsoorten plaatsvinden. Om de effecten nader te bepalen heeft er een toetsing van de Wet natuurbescherming en een stikstofdepositieberekening plaatsgevonden. Hieruit kwam naar voren dat de werkzaamheden leiden tot effecten op het Natura 2000-gebied Eilandspolder als gevolg van verstoring door geluid. Effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn uitgesloten. Voor de meeste kwalificerende soorten geldt dat significant negatieve effecten zijn uitgesloten. Alleen voor de rietzanger geldt dat significant negatieve effecten zijn uitgesloten als de werkzaamheden nabij Eilandspolder buiten het broedseizoen plaatsvinden. Als dit niet mogelijk is, is het noodzakelijk om de hiervoor beschreven mitigerende maatregel te nemen en een vergunning aan te vragen. Bij de vergunningsaanvraag is het ook noodzakelijk om een onderbouwing te leveren waarom het niet

mogelijk is om de werkzaamheden bij Eilandspolder volledig buiten het broedseizoen uit te voeren (project). Voor het plan geldt dat dit vergunbaar is onder een voorwaarde van een specifieke planning bij Eilandspolder.

3.4 Polder Zeevang

3.4.1 Resultaten

Het Natura 2000-gebied Polder Zeevang is aangewezen voor Vogelrichtlijnsoorten (Ministerie van EL&I, 2010). Deze soorten zijn verspreid aanwezig binnen Polder Zeevang. Dit Natura 2000-gebied betreft geen PAS-gebied. Dat wil zeggen dat binnen dit Natura 2000-gebied geen stikstofgevoelige habitattypen voorkomen.

3.4.2 Effecten

Aanlegfase

Aangezien het Natura 2000-gebied Polder Zeevang op een afstand van 4,5 kilometer ligt vindt door de herinrichting geen oppervlakteverlies plaats. Gelet op de afstand zijn externe werkingen door licht, geluid, trillingen en optische verstoring niet aan de orde. Gedurende de werkzaamheden vindt mogelijk wel een toename plaats in de hoeveelheid stikstof dat vrijkomt door het bouwverkeer en het gebruik van materieel. Daarnaast is ook sprake van een verschuiving van de stikstofdepositie omdat het verkeer wordt omgeleid. Polder Zeevang is echter geen PAS-gebied (bron: www.pas.natura2000.nl). Dat wil zeggen dat de stikstofdepositie het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied niet belemmert. De aanwezige agrarische gronden bestaan uit voedselrijke akkerlanden en graslanden welke als foerageergebied en rustplaats van weidevogels functioneren. Deze akkerlanden en graslanden zijn niet gevoelig voor stikstof. Effecten als gevolg van een toename van stikstofdepositie zijn daarom uitgesloten.

Gebruiksfase

De herinrichting leidt niet tot uitbreiding van de N243 en de gebruiksfase blijft gelijk. (Permanente) effecten als gevolg van de herinrichting zijn daarom uitgesloten.

3.4.3 Toetsing

Effecten als gevolg van de werkzaamheden zijn uitgesloten. Verdere toetsing vanuit de Wnb is daarom niet aan de orde.

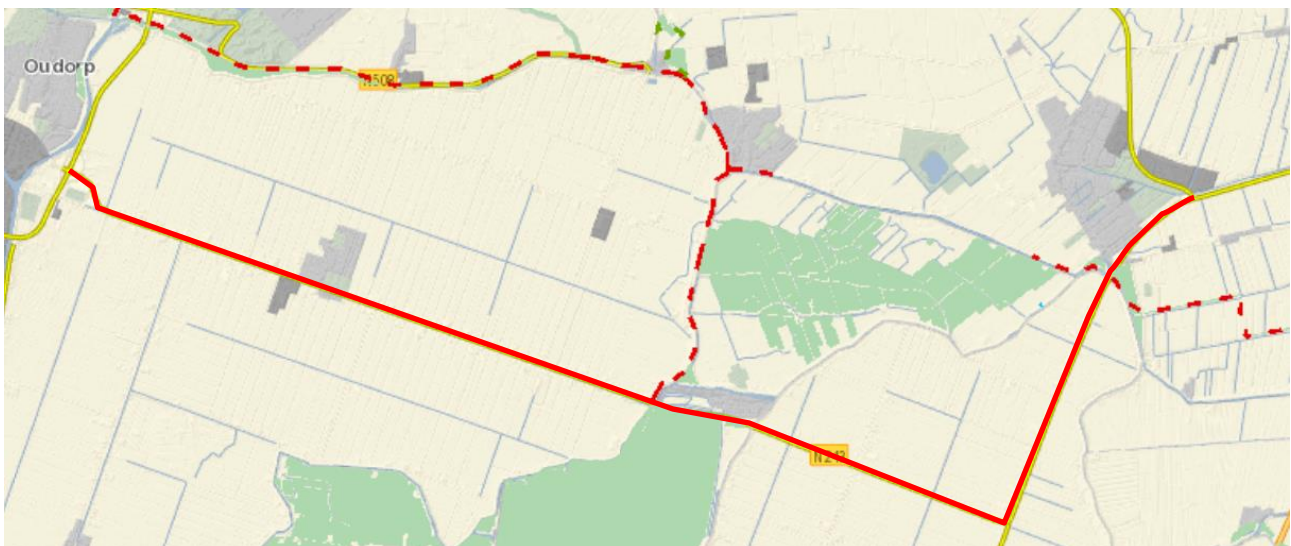
4 NATUURNETWERK NEDERLAND EN WEIDVOGELLEEFGEBIEDEN

4.1 Inleiding

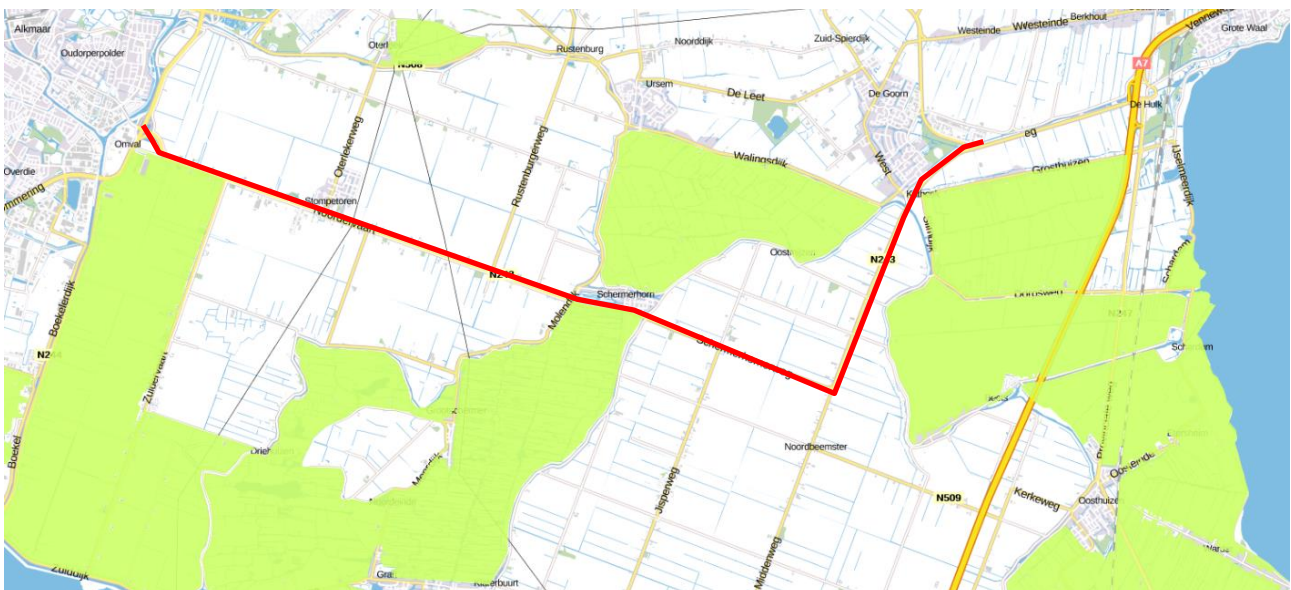
Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), ecologische verbindingszones en Weidevogelleefgebieden zijn beschermd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening onder artikel 19 (NNN en EVZ) en artikel 25 (weidevogelleefgebieden), zie Bijlage B. Effecten op gebieden zijn niet zonder meer toegestaan. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de effecten op deze gebieden.

4.2 Resultaten

In figuur 8 is de ligging van het plangebied ten opzichte van het NNN-gebied en weidevogelleefgebied te vinden. Het NNN-gebied en weidevogelleefgebied valt buiten het plangebied. Het plangebieden kruist wel twee ecologische verbindingszones (EVZ). De ecologische verbindingszones hebben als functie “veiligstellen internationaal kwetsbare populaties” en hangen samen met de watergangen.

Figuur 8. Locatie plangebied (rood, ononderbroken lijnen) ten opzichte van NNN-gebied (groen) en EVZ's (rood, onderbroken lijnen) (bron: www.noord-holland.nl).

Figuur 9. Locatie plangebied (rood) en weidevogelleefgebied (groen).

4.3 Effecten

De herinrichting van het N243 leidt niet tot oppervlakteverlies van NNN-gebied, EVZ's en het weidevogelleefgebied. In de permanente situatie is er geen sprake van een wezenlijke verandering met de huidige situatie. Rekening wordt gehouden met een autonome groei van 1% wat het gevolg is van de bevolkingsgroei en geen gevolg is van de herinrichting. Voor de duur van de werkzaamheden is er mogelijk sprake van verstoring naar de omgeving toe. Gelet op de effecten van de huidige verkeersintensiteit zijn extra effecten van de werkzaamheden echter uitgesloten. Effecten als gevolg van de werkzaamheden zijn daarom uitgesloten. Dit betekent het volgende:

- Voor de NNN: Volgens het beleid dat van toepassing is op de NNN hoeven externe werkingen van de werkzaamheden niet getoetst worden. Effecten op de NNN zijn uitgesloten.
- Voor de EVZ's: De EVZ's hangen samen met de aanwezigheid van de watergangen. Deze watergangen worden niet aangepast door aanpassing van de weg. De functie van de EVZ's wordt niet belemmerd, aangezien er in de huidige situatie ook al een weg aanwezig is.
- Voor de weidevogelleefgebieden: Er is geen sprake van een toename van verstoring. Effecten op weidevogelleefgebieden zijn uitgesloten.

4.4 Toetsing

Aangezien effecten op gebieden beschermd in de Provinciale Verordening Ruimte uitgesloten zijn, is verdere toetsing vanuit Wnb niet aan de orde.

5 WET NATUURBESCHERMING; SOORTENBESCHERMING

5.1 Methodiek

Ten behoeve van deze quickscan is een bureauonderzoek en een veldbezoek uitgevoerd. Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van de eerder uitgevoerde Quickscan Ecologie N243 (Royal HaskoningDHV, 2015) en verspreidingsgegevens, zoals verspreidingsgegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD) van de afgelopen vijf jaar en verspreidingsatlassen.

Een veldbezoek is uitgevoerd op 27 oktober 2017 door de heer J. Osterthun, ecooloog van Arcadis. De omstandigheden tijdens het veldbezoek waren overwegend bewolkt en circa 14°C en een windkracht van 3 Bft. Het onderzoek bestond uit het uitvoeren van een habitatgeschiktheidsbeoordeling. Dit is een veldonderzoek waarbij op basis van de fysieke kenmerken van het plangebied een indicatie wordt gegeven van het mogelijk voorkomen van beschermde plant- en diersoorten.

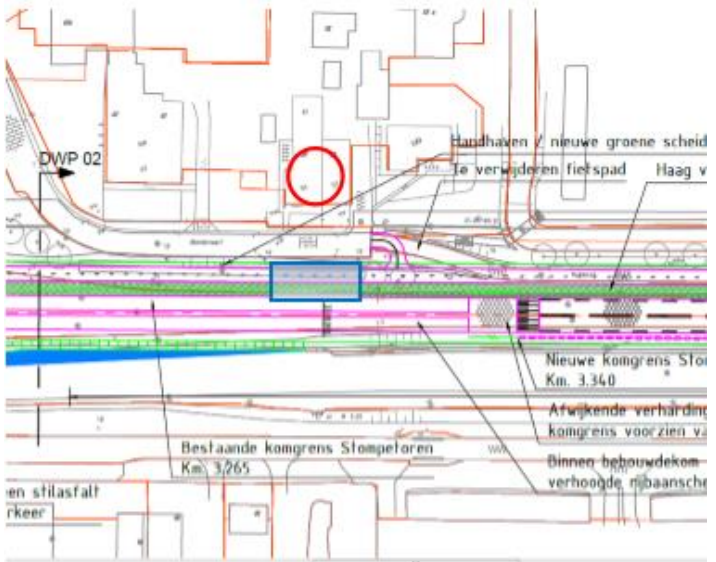
Tijdens het veldbezoek is hiertoe globaal geïnventariseerd of en welke soorten en soortgroepen (mogelijk) in en om het gebied aanwezig zijn. Hierbij is aandacht besteed aan alle relevante soorten en soortgroepen en beoordeeld of mogelijke standplaatsen, verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen of leefgebieden binnen of in de directe omgeving van het ingreepgebied (kunnen) worden aangetast bij ontwikkelingen.

5.2 Resultaten

In tabel 2 is de aanwezigheid en functie van het plangebied als leefgebied van beschermde soorten en soortgroepen bepaald.

Tabel 1: Aanwezigheid en functie leefgebied beschermde soorten per soortgroep.

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
Planten	In de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde planten (NDFD). Uit de quickscan van Royal HaskoningDHV (2015) is gebleken dat de extensief beheerde graslanden ter hoogte van Schermerhorn geschikt zijn als groeiplaats van rietorchis. Deze soort is onder de Wnb niet langer beschermd. Wel blijft voor deze soort de zorgplicht van kracht. Tijdens het veldbezoek zijn geen individuen van beschermde soorten aangetroffen. De berm binnen het plangebied bestaat voornamelijk uit soortenarm intensief beheerd grasland. Ter hoogte van Schermerhorn, buiten het plangebied, is grasland aangetroffen dat minder intensief beheerd wordt. Dit grasland heeft een voedselrijk en soortenarm karakter. In de oevers van de Schermer- en Beemsteringvaart is riet dominant aanwezig en ontbreken geschikte groeiplaatsen voor soorten, zoals ruw pazelzaad (en rietorchis). Derhalve is aanwezigheid van beschermde soorten uitgesloten.	Beschermde planten komen niet voor.
Broedvogels, nestplaats beschermd gedurende broedperiode	In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van aalscholver, tiftjaf, vink, winterkoning, heggenmus, grote karekiet, merel, ekster, houtduif, slobbeend, kempfaan en zwarte ruiters. Tijdens het veldbezoek is de merel, houtduif, zwarte kraai en ekster waargenomen. Er zijn alleen buiten het plangebied nestplaatsen aangetroffen van zwarte kraai en ekster. Het grasland binnen het plangebied is intensief beheerd waardoor hier potentiële nestplaatsen ontbreken. De bomen en struiken binnen het plangebied vormen wel potentiële nestplaatsen van broedvogels, waaronder ekster, houtduif en zwarte kraai. In de directe omgeving is weidevogelleefgebied aanwezig (zie figuur 8). Dit bestaat voornamelijk uit agrarische gronden bestaande uit graslanden en akkerlanden. Dit vormt potentieel leefgebied van weidevogels, waaronder kievit, grauwe gans en kolkans. Dit leefgebied kan functioneren als foerageergebied en rustplaats.	De aanwezige bomen en struiken binnen het plangebieden vormen een potentiële nestplaats van algemeen voorkomende broedvogels. De directe omgeving van het plangebied, bestaande uit agrarisch gebied, vormt een foerageergebied en een rustplaats van weidevogels.

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
Broedvogels, jaarrond beschermde nestplaats	In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals buizerd, huismus, gierzwaluw, steenuil en sperwer (NDFF). Tijdens het veldbezoek zijn geen jaarrond beschermde nestplaatsen aangetroffen. Er is vastgesteld dat struweel (bestaande uit sleedoorn en vlier) binnen het plangebied aan de noordzijde van de N243, ter hoogte van Noordervaart 57 en 59 te Stompertoren, functioneel leefgebied vormt van de huismus (Royal HaskoningDHV, 2015), zie figuur 9. Soorten zoals buizerd en sperwer kunnen het plangebied gebruiken als foerageergebied. Gelet op de omgeving, bestaande uit wei- en graslanden en tuinen/erven is het uitgesloten dat het plangebied essentieel foerageergebied vormt. De gierzwaluw is een koloniebroeder en heeft vermoedelijk nestplaatsen in de woonkernen. Deze soort foerageert hoog in de lucht waardoor is uitgesloten dat het plangebied functioneert als essentieel leefgebied. Het is mogelijk dat aan weerszijde van het plangebied leefgebied van de steenuil aanwezig is waardoor het plangebied tijdelijk gebruikt kan worden als verbinding tussen leefgebieden. Gelet op de verstoring van het verkeer is het uitgesloten dat het plangebied gebruikt wordt als essentieel leefgebied. Figuur 10. Ontwerp N243, locatie nestplaatsen huismus ter hoogte van Noordervaart 57 en 59 te Stompertoren (rood), essentieel leefgebied huismus (blauw) (bron: Royal HaskoningDHV, 2015).	Jaarrond beschermde nestplaatsen ontbreken. Struweel, zoals ter hoogte van Stompertoren, functioneert als primair leefgebied van de huismus. Voor andere vogels heeft het plangebied geen essentiële functie.
Grondgebonden zoogdieren	In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van beschermde grondgebonden zoogdieren, zoals hermelijn, wezel, bunzing, noordse woelmuis en waterspitsmuis (NDFF). Tevens zijn waarnemingen bekend van algemeen voorkomende zoogdieren, zoals vos, konijn, haas, egel en veldmuis. Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied geen grondgebonden zoogdieren en sporen waargenomen. De bermen binnen het plangebied zijn door het intensieve karakter relatief kaal. Door het ontbreken van beschutting is uitgesloten dat binnen het plangebied essentieel leefgebied aanwezig is. In de omgeving van het plangebied, zoals ter hoogte van de Schermer- en Beemsteringvaart, is natuurgebied aanwezig. Deze omgeving vormt door de aanwezige beschutting potentieel leefgebied van grondgebonden zoogdieren. Hier worden beschermde soorten verwacht zoals hermelijn, wezel, bunzing, noordse woelmuis en waterspitsmuis. Ook algemeen voorkomende soorten zoals vos, konijn, haas, egel en veldmuis komen hier mogelijk voor.	Het plangebied vormt geen essentieel leefgebied van (beschermde) grondgebonden zoogdieren. Wel is het mogelijk dat ter hoogte van de Schermer- en Beemsteringvaart beschermde soorten, zoals hermelijn, wezel, bunzing, noordse woelmuis en waterspitsmuis en algemeen voorkomende soorten tijdelijk aanwezig die zich verplaatsen tussen het gebied ten noorden en zuiden van de N243.

Soortgroep	Bureauonderzoek en veldbezoek	Conclusie
	Wanneer de genoemde soorten zich verplaatsen tussen foerageergebieden of zich verspreiden in de omgeving, kunnen ze incidenteel voorkomen binnen het plangebied. Het is niet uitgesloten dat soorten die in hollen verblijven, zoals veldmuis, wezel, hermelijn en bunzing aan de rand van het plangebied een verblijfplaats hebben. Gelet op het relatief kale karakter van het plangebied en de agrarische omgeving zal dit incidenteel plaatsvinden.	
Vleermuizen	Deze soortgroep is reeds onderzocht en opgenomen in een andere rapportage (Royal Haskoning, 2017).	
Amfibieën	In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de beschermde rugstreeppad. Daarnaast zijn ook waarnemingen bekend van algemeen voorkomende amfibieën, zoals meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Het plangebied en de aangrenzende sloten worden intensief beheerd. Daarnaast hebben de watergangen een steile oever, ontbreken waterplanten en zijn ze vishoudend. Hierdoor ontbreekt beschutting en geschikt voortplantingswater van beschermde amfibieën, zoals rugstreeppad. Gelet op de waarnemingen van rugstreeppad (ter hoogte van Avenhorn) is het niet uitgesloten dat het plangebied gebruikt wordt als migratieroute. Algemeen voorkomende soorten zoals meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander zijn minder kritisch als het gaat het leefgebied en kunnen dicht bij het plangebied in aangrenzende watergangen voorkomen. Ook deze soorten kunnen het plangebied gebruiken als migratieroute.	Het plangebied ter hoogte van de Schermer- en Beemsteringvaart kan gebruikt worden als migratieroute van rugstreeppad. Algemeen voorkomende amfibieën kunnen ook voorkomen.
Reptielen	In het plangebied en de omgeving zijn geen waarnemingen bekend van reptielen (NDFF). Wel is bekend dat de ringslang opruikt richting het noorden maar gelet op de verspreidingsgegevens (RAVON) is aanwezigheid binnen het plangebied uitgesloten.	Reptielen komen niet voor.
Vissen	In het plangebied en de omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vissen (NDFF). Wel zijn niet-beschermde, algemeen voorkomende vissen waargenomen, waaronder baars, snoek, blankvoorn, zeelt, tiendoornige stekelbaars, bittervoorn, kleine modderkruiper en vetje (NDFF). De kleine modderkruiper en bittervoorn zijn in het kader van de Wnb niet langer beschermd in het kader van soortbescherming (wel gebiedsbescherming). Voor deze soorten is alleen nog de zorgplicht van kracht.	Beschermde vissoorten komen niet voor.
Overige soorten	In het plangebied en de omgeving zijn geen waarnemingen bekend van beschermde ongewervelden (NDFF). Gelet op het intensieve gebruik van het plangebied en het ontbreken van geschikt leefgebied, zoals kruidenrijke vegetatie en verlandingsvegetatie, is aanwezigheid van beschermde soorten uitgesloten.	Beschermde ongewervelden komen niet voor.

5.3 Effecten

Hieronder is per mogelijk voorkomende soortgroep een beschrijving gegeven van mogelijke effecten als gevolg van de voorgenomen werkzaamheden. Vrijgestelde zoogdieren (haas, veldmuis, egel, konijn, haas en vos) en amfibieën (meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander), zijn hierin niet meegenomen. Voor deze soorten geldt de zorgplicht.

Tabel 2: Effecten per soort(groep) als gevolg van werkzaamheden.

Soort(groep) (beschermings- categorie)	Beschrijving effecten
Planten	Beschermde planten komen niet voor. Effecten op planten als gevolg van de werkzaamheden zijn daarom uitgesloten.
Broedvogels, nestplaats beschermde gedurende broedperiode (Vogelrichtlijn)	Bij snoei- en kapwerkzaamheden in het broedseizoen gaan mogelijk nesten van algemene broedvogels verloren. Dit leidt tot verstoring en vernieling van nesten en tot het vernielen van broedsels of legsels van vogels. Bij werkzaamheden in het broedseizoen worden broedende vogels mogelijk verstoord.
Jaarrond beschermd nestplaats (Vogelrichtlijn)	Het struweel binnen het plangebied, ter hoogte van Stompeloren, vormt primaire leefgebied van de huismus. Door het verwijderen van deze begroeiing wordt het primair leefgebied aangetast. Aantasting van het primaire leefgebied kan mogelijk leiden tot aantasting van aanwezige nestplaatsen. De werkzaamheden leiden niet tot een toename van de verkeersdruk. Het is daarom uitgesloten dat het aantal verkeersslachtoffers als gevolg van de herinrichting toeneemt. Voor andere soorten, zoals steenuil, buizerd, en sperwer vormt het plangebied geen essentieel leefgebied. Leefgebieden aan weerszijden van de weg blijven bereikbaar. Alleen effecten op de huismus, zoals hierboven beschreven, zijn te verwachten.
Grondgebonden zoogdieren (Habitatrichtlijn) Noordse woelmuis	De noordse woelmuis kan mogelijk het plangebied ter hoogte van de Eilandspolder tussen Schermer- en Beemsteringvaart gebruiken om zich door het gebied te verplaatsen. De herinrichting van de N243 leidt echter niet tot een verandering van het huidige verkeersbeeld. Daarnaast zal vermoedelijk gedurende de werkzaamheden het verkeer minder hard rijden over de N243 waardoor overstekende individuen meer de ruimte krijgen waardoor het aanrijdingsrisico kleiner is. Effecten als gevolg van de werkzaamheden zijn daarom uitgesloten.
Grondgebonden zoogdieren (Andere soort) Overige soorten	Hermelijn, wezel, bunzing, waterspitsmuis en algemeen voorkomende zoogdieren kunnen mogelijk het plangebied ter hoogte van de Eilandspolder tussen Schermer- en Beemsteringvaart gebruiken om zich door het gebied te verplaatsen. De herinrichting van de N243 leidt echter niet tot een verandering van het huidige verkeersbeeld. Daarnaast zal vermoedelijk gedurende de werkzaamheden het verkeer minder hard rijden over de N243 waardoor overstekende individuen meer de ruimte krijgen waardoor het aanrijdingsrisico kleiner is. Het is echter wel mogelijk dat door de opslag van materiaal verblijfsmogelijkheden ontstaan voor hermelijn, wezel en bunzing en algemeen voorkomende zoogdieren, zoals egel en muisachtigen. Gelet op de menselijke activiteiten binnen het plangebied zal dit incidenteel plaats kunnen vinden. Daarnaast kunnen soorten die holen gebruiken als verblijfplaats, zoals wezel, hermelijn, bunzing en muisachtigen, incidenteel in de berm verblijven en tijdens het foerageren de weg oversteken. Werkzaamheden zoals het verplaatsen van materieel en graafwerkzaamheden in de berm kunnen daarom leiden tot verstoring, verwonden en doden van deze soorten. De waterspitsmuis en noordse woelmuis is gebonden aan een natuurlijke natte omgeving en zullen daarom geen verblijfsmogelijkheden vinden binnen het plangebied. Deze soorten kunnen zich wel verspreiden door het gebied en incidenteel voorkomen binnen het plangebied.
Amfibieën (Habitatrichtlijn) Rugstreeppad	Het plangebied ter hoogte van de Eilandspolder tussen Schermer- en Beemsteringvaart kan gebruikt worden als migratieroute. De herinrichting van de N243 leidt tot een positieve verandering in het verkeersbeeld, door de aanleg van de rotondes zal de verkeerssnelheid lager zijn dan in de huidige situatie. Daarnaast zal het verkeer gedurende de werkzaamheden minder hard rijden over de N243 waardoor overstekende individuen meer de ruimte krijgen waardoor het aanrijdingsrisico kleiner is. Wel is het mogelijk dat het plangebied gedurende de werkzaamheden geschikt wordt als leefgebied. Opslag van materiaal kan zorgen verblijfplaatsen. Voor de rugstreeppad, een pionierssoort, kan hiervan profiteren.
Reptielen	Aanwezigheid van reptielen is uitgesloten. Effecten op reptielen als gevolg van de werkzaamheden zijn daarom uitgesloten.
Vissen	Er vinden geen werkzaamheden in watergangen plaats. Effecten op (beschermde) vissen als gevolg van de werkzaamheden zijn daarom uitgesloten.

Soort(groep) (beschermings- categorie)	Beschrijving effecten
Ongewervelden	Aanwezigheid van beschermde ongewervelden is uitgesloten. Effecten op beschermde ongewervelden als gevolg van de werkzaamheden zijn daarom uitgesloten.

5.4 Toetsing Wet natuurbescherming

Beschermde soorten worden verdeeld in verschillende beschermingscategorieën; Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn en Andere soorten. In de onderstaande subparagrafen is per relevante beschermingscategorie aangegeven welke soort of soortgroep (mogelijk) een effect ondervindt van de werkzaamheden en welke verbodsbepalingen van de Wnb kunnen worden overtreden. Daarbij is geen rekening gehouden met eventueel mogelijke mitigerende maatregelen. Op basis van de uitkomst van deze toetsing is bepaald of en zo ja, welke mitigerende maatregelen nodig zijn. Deze zijn beschreven in de paragraaf 5.5.

5.4.1 Vogelrichtlijnsoorten

De voorgenomen werkzaamheden leiden mogelijk tot effecten op broedvogels (waarvan de nestplaats gedurende broedperiode beschermd is) en de huismus (jaarrond beschermd nestplaats). Gelet op de effecten vindt mogelijk overtreding plaats artikel 3.1 lid 1, lid 2 en lid 4 van de Wnb. Gelet op de werkzaamheden is artikel 3.1 lid 3 van de Wnb niet van toepassing. Artikel 3.1 lid 4 is alleen van toepassing op de Huismus. Dit heeft te maken met de gunstige staat van instandhouding. De huismus kent in, vergelijking tot andere algemeen voorkomen vogels, een daling in de populatie waardoor een verstoring van wezenlijk invloed kan zijn op de betreffende deelpopulatie. Verstoring van andere vogels, waaronder houtduif en ekster, heeft geen wezenlijke invloed op de staat van instandhouding. Het gaat hier om soorten die in de omgeving ook voorkomen, effecten leiden niet tot een verandering van de populatie.

Tabel 3 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.1 ten aanzien van soorten van de Vogelrichtlijn.

Soort	Lid 1	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Broedvogels, nestplaats beschermd gedurende broedperiode	X	X			Snoei- en kapwerkzaamheden
Huisumus		X		X	

Verbodsbepalingen:

Lid 1: te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen;

Lid 3: eieren te rapen en deze onder zich te hebben;

Lid 4: opzettelijk te verstoren; verstoring toegestaan indien niet van wezenlijke invloed op de staat van instandhouding.

5.4.2 Habitatrichtlijnsoorten

De voorgenomen werkzaamheden leiden mogelijk tot effecten op de noordse woelmuis en de rugstreeppad. Van deze soorten ontbreken binnen het plangebied de voortplantingsplaatsen en derhalve is artikel 3.5 lid 3 en 4 niet van toepassing. Artikel 3.5 lid 5 is alleen van toepassing op planten.

Tabel 4 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.5 ten aanzien van soorten van de Habitatrichtlijn

Soort	Lid 1/5	Lid 2	Lid 3	Lid 4	Als gevolg van
Noordse woelmuis, rugstreeppad	X	X			Verplaatsing van materiaal en graafwerkzaamheden

Verbodsbepalingen:

Lid 1: opzettelijk te doden of te vangen;

Lid 2: opzettelijk te verstoren;

Lid 3: eieren van dieren opzettelijk te vernielen of te rapen;

Lid 4: voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen;

Lid 5: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

5.4.3 Andere soorten

De voorgenomen werkzaamheden leiden mogelijk tot effecten op grondgebonden zoogdieren (zoals hermelijn, wezel, bunzing, noordse woelmuis, waterspitsmuis, vos, konijn, haas, egel en veldmuis) en algemeen voorkomende amfibieën (zoals meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander). Conform het vrijstellingsbesluit van de provincie Noord-Holland (zie bijlage A) geldt voor de vos, konijn, haas, egel, veldmuis, meerkikker, bastaardkikker, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander een algehele vrijstelling. Wel blijft de zorgplicht van kracht, zie bijlage A en paragraaf 5.5. De hermelijn, wezel, bunzing en waterspitsmuis genieten van bescherming en zijn in onderstaande tabel opgenomen. Tijdens het veldbezoek zijn geen vast voortplantingsplaatsen of rustplaatsen aangetroffen waardoor verbodsartikel 3.10 lid 1b niet van toepassing is. Artikel 3.10 lid 1c is alleen van toepassing op planten.

Tabel 5 Mogelijke overtreding van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 lid 1 ten aanzien van andere soorten

Soort	a	b	c	Als gevolg van
Hermelijn, wezel, bunzing, waterspitsmuis	X			Verplaatsing van materiaal en graafwerkzaamheden.

Verbodsbepalingen:

a: opzettelijk te doden of te vangen;

b: vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen

c: opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

5.5 Mitigerende maatregelen

Door het verwijderen van het struweel wordt het leefgebied van de huismus aangetast en vindt overtreding van de Wnb plaats. Derhalve dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden (Royal HaskoningDHV, 2017):

- Het ontwerp dient te worden aangepast zodat het aanwezige struweel gehandhaafd blijft en daarmee het primaire leefgebied van de huismus onaantast blijft.
- Indien het struweel gekapt wordt dienen nieuwe struiken te worden aangeplant in de directe omgeving van de huismusnesten zodat het voedselaanbod en dekking tegen eventuele predatoren gewaarborgd is. Voor het verwijderen van de begroeiing en daarmee aantasting van het leefgebied van de huismus dient een ontheffing Wnb aangevraagd te worden bij de Provincie Noord-Holland.

Ook ten behoeve van broedvogels (nestplaats tijdens broedperiode beschermd) dienen mitigerende maatregelen getroffen te worden om overtreding van de Wnb te voorkomen:

- Voer werkzaamheden bij voorkeur buiten het broedseizoen uit of begin de meest versturende werkzaamheden in ieder geval voorafgaand aan de werkzaamheden zodat vogels kunnen uitwijken. Het broedseizoen loopt ongeveer van 15 maart tot 15 juli, maar kan afhankelijk van het weer en andere factoren verschuiven. Indien werkzaamheden binnen het broedseizoen plaatsvinden, dient door een deskundig ecooloog onderzocht te worden of broedende vogels ter plaatse aanwezig zijn. Indien aanwezig dient door de deskundig ecooloog een passende maatregel bedacht te worden. Indien deze maatregelen getroffen worden zijn vervolgstappen vanuit de Wnb niet aan de orde.

Gedurende de werkzaamheden dient ter hoogte van Schermer- en Beemsteringvaart rekening gehouden te worden met incidenteel voorkomen van hermelijn, wezel, bunzing, rugstreeppad, algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën die hier mogelijk verblijven. Voor deze soorten en soortgroepen dienen in het kader van de zorgplicht mitigerende maatregelen getroffen te worden. Om effecten op de genoemde soorten zoveel mogelijk te voorkomen zijn de volgende mitigerende maatregelen van toepassing op het gehele plangebied:

- Voorafgaand aan de werkzaamheden dient de berm kort gemaaid te zijn. Mogelijk geschikt leefgebied wordt hierdoor ongeschikt gemaakt en mogelijk aanwezige dieren zullen het plangebied verlaten. De maaierwerkzaamheden dienen minimaal vijf dagen voorafgaand aan de start van de werkzaamheden uitgevoerd te worden zodat mogelijk aanwezige dieren de ruimte krijgen om het plangebied te verlaten.
- Materiaal dient met zorg verplaatst te worden zodat mogelijk aanwezige dieren de ruimte krijgen om het plangebied te verlaten.
- Werk in één richting, de richting waarin soorten kunnen vluchten.
- Het materieel moet zorgvuldig en deskundig worden gebruikt, zodat geen onnodige schade wordt veroorzaakt of onnodige verstoring van flora en fauna optreedt.

Het juist uitvoeren van de maatregelen en het borgen dat de maatregelen ook worden uitgevoerd is van groot belang. Als het niet noodzakelijk is om een ontheffing aan te vragen is het aan te raden om een ecologisch werkprotocol op te stellen om hiermee te borgen dat de mitigerende maatregelen worden genomen.

6 WET NATUURBESCHERMING; HOUTOPSTANDEN

6.1 Methodiek

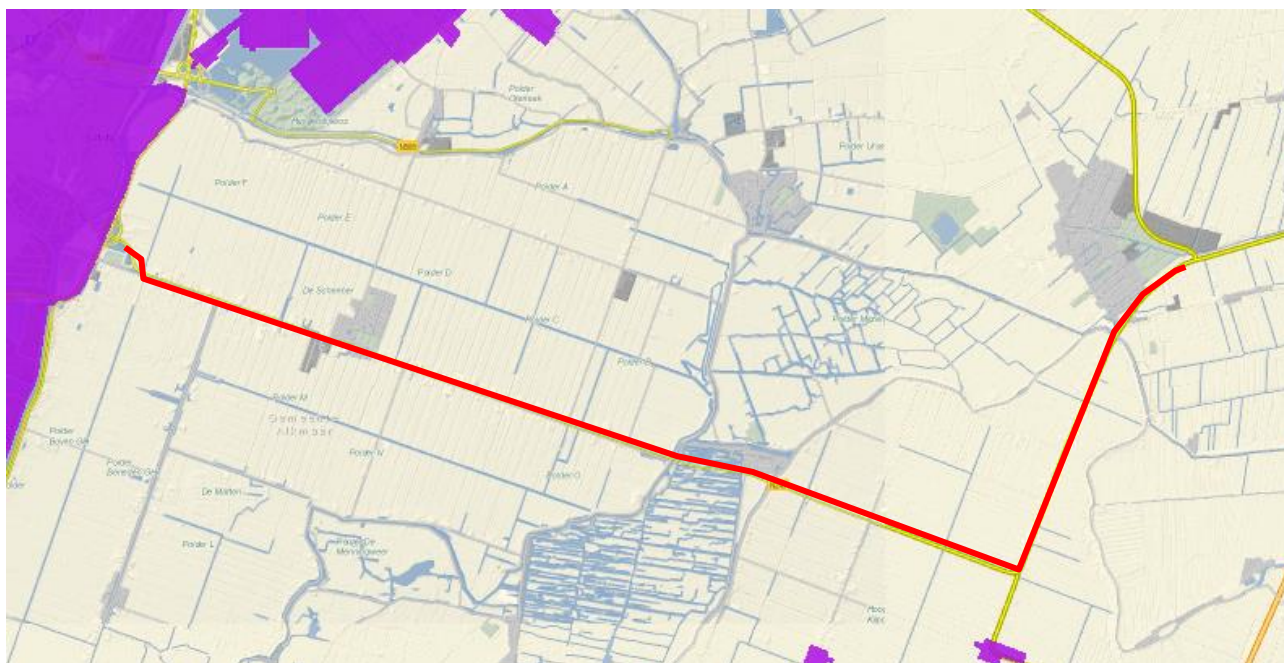
Ten behoeve van de quickscan is een bureauonderzoek uitgevoerd. Houtopstanden die onder de Wet natuurbescherming vallen liggen buiten de bebouwde kom. Derhalve is de site van de provincie Zuid-Holland geraadpleegd voor de kaart, zie figuur 11. Niet alle bomen buiten de bebouwde kom zijn beschermd. Zie bijlage A voor een beschrijving van het wettelijk kader en het criterium waaraan houtopstanden moeten voldoen.

De veldgegevens van de te kappen bomen (soort en diameter borsthoogte) zijn nog niet aangeleverd.

6.2 Resultaten

In figuur 11 is een kaart opgenomen met het plangebied en de bebouwde kom. Zoals te zien is op deze kaart vallen alle bomen buiten de bebouwde kom.

Uitgaande van een worstcasescenario vallen alle bomen onder de houtopstanden van de Wnb.

Figuur 11. Locatie plangebied (rood) ten opzichte van bebouwde kom (paars) (bron: www.noord-holland.nl).

6.3 Toetsing Wet natuurbescherming

De bomen die onder houtopstanden vallen zijn door de Wnb beschermd. Voor deze bomen geldt een meld- en herplantplicht. Minimaal 1 maand voordat de kap plaatsvindt dient de eigenaar van het perceel dit te melden bij bevoegd gezag, provincie Noord-Holland. Het bevoegd gezag bepaald welke gegevens verstrekt moeten worden en ook de termijn en de wijze waarop moet worden gemeld. Drie jaar na de kap dient hetzelfde areaal bos aanwezig te zijn in de vorm van jonge beplanting. Het herbeplanten van het perceel kan plaatsvinden door aanplant, bezaaiing, natuurlijke verjonging of op andere wijze realiseren van een nieuwe houtopstand.

7 CONCLUSIE EN ADVIES

7.1 Gebiedsbescherming

7.1.1 Natura 2000-gebied; Eilandspolder

Als gevolg van de werkzaamheden kunnen er effecten op habitattypen en habitatrichtlijnsoorten plaatsvinden. Om de effecten nader te bepalen heeft er een toetsing van de Wet natuurbescherming en een stikstofdepositieberekening plaatsgevonden. Hieruit kwam naar voren dat de werkzaamheden leiden tot effecten op het Natura 2000-gebied Eilandspolder als gevolg van verstoring door geluid. Effecten als gevolg van stikstofdepositie zijn uitgesloten. Voor de meeste kwalificerende soorten geldt dat significant negatieve effecten zijn uitgesloten. Alleen voor de rietzanger geldt dat significant negatieve effecten zijn uitgesloten als de werkzaamheden nabij Eilandspolder buiten het broedseizoen plaatsvinden. Als dit niet mogelijk is, is het noodzakelijk om de hiervoor beschreven mitigerende maatregel te nemen en een vergunning aan te vragen. Bij de vergunningsaanvraag is het ook noodzakelijk om een onderbouwing te leveren waarom het niet mogelijk is om de werkzaamheden bij Eilandspolder volledig buiten het broedseizoen uit te voeren (project). Voor het plan geldt dat dit vergunbaar is onder een voorwaarde van een specifieke planning bij Eilandspolder. Er zijn geen significante effecten op de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten te verwachten. Hierdoor zijn verdere vervolgstappen vanuit het Wnb niet aan de orde.

7.1.2 Natura 2000-gebied; Polder Zeevang

Als gevolg van de werkzaamheden zijn effecten op het Natura 2000-gebied uitgesloten. Verdere vervolgstappen vanuit de Wnb zijn niet aan de orde.

7.2 NNN-gebied en weidevogelleefgebieden

Effecten op NNN-gebied, EVZ's en weidevogelleefgebied zijn uitgesloten waardoor verdere vervolgstappen in het kader van de Provinciale Ruimtelijke Verordening niet aan de orde zijn.

7.3 Soortenbescherming

Uit de quickscan naar beschermde soorten is naar voren gekomen dat het plangebied essentieel leefgebied vormt van de huismus en potentiële nestplaatsen biedt voor vogels (waarvan nestplaats gedurende broedperiode beschermd is), zie paragraaf 5.5 voor de mitigatiemaatregelen. Door het verwijderen van de struiken wordt essentieel leefgebied van de huismus aangetast en dient een ontheffing Wnb bij de provincie aangevraagd te worden.

Het plangebied kan incidenteel gebruikt worden door hermelijn, wezel, bunzing, rugstreeppad en algemeen voorkomende zoogdieren en amfibieën. Door het treffen van mitigerende maatregelen, zoals beschreven in paragraaf 5.5, kunnen effecten op deze soorten voorkomen worden. Indien mitigerende maatregelen getroffen worden zijn voor deze soorten en soortgroepen verdere vervolgstappen vanuit de Wnb niet noodzakelijk; er hoeft geen ontheffing Wnb aangevraagd te worden. Indien deze mitigerende maatregelen niet (goed) uitgevoerd worden kan alsnog overtreding van de Wnb plaatsvinden. Derhalve wordt geadviseerd om een ecologisch werkprotocol op te stellen waarin de mitigerende maatregelen verduidelijkt worden.

Voor de mitigerende maatregelen voor vleermuizen wordt verwezen naar de rapportage van Royal HaskoningDHV (2017).

7.4 Houtopstanden

Uitgaande van een worstcasescenario vallen alle bomen die gekapt worden onder houtopstanden van de Wnb. Voor het kappen van de bomen is een meld- en herplantplicht van toepassing. Minimaal 1 maand voor de kap dient door de eigenaar een melding gedaan te worden bij het bevoegd gezag, de provincie Noord-Holland. Het bevoegd gezag bepaald de noodzakelijke vervolgstappen.

7.5 Bovenwettelijke maatregelen

Een zogenaamde bovenwettelijke maatregel is een inpassingsmaatregel die gezien het wettelijke kader van de Wnb niet vereist is om het project te realiseren. De onderstaande maatregel heeft tot doel de ecologische kwaliteit en de verkeersveiligheid te verbeteren.

Ter hoogte van de Schermer- en Beemsteringvaart zijn in het verleden faunavoorzieningen gerealiseerd voor “kleine” zoogdieren, zoals konijn en egel. De viaducten functioneren als faunapassage en de wildrasters hebben als functie om dieren onder de N243 te leiden. Zo dient voorkomen te worden dat dieren de weg over steken en gevaarlijke verkeerssituatie ontstaan. De aanwezige wildrasters zijn echter in erbarmelijke staat waardoor deze geen faunabegeleidende functie hebben. Op de foto in figuur 9 is te zien dat het raster niet aansluit op het viaduct. Hierdoor is het voor dieren alsnog mogelijk om de N243 over te steken. Op de foto in figuur 10 is te zien dat het gehele hekwerk scheef staat en overwoekerd wordt door planten. Dieren kunnen daardoor alsnog de weg bereiken.

Aanbevolen wordt om de wildraster ter hoogte van de Schermer- en Beemsteringvaart te vervangen. Een wildraster is effectief als (Rijkswaterstaat, 2006);

- als het tenminste 100 cm hoog is;
- dieren er niet onderdoor kunnen kruipen; daartoe moet het raster tenminste 20 cm zijn ingegraven;
- de onderzijde van het raster ook tenminste 30 cm omgevouwen is tegen de graafrichting in (dus naar de natuurszijde);
- er geen schoorpalen aan de natuurszijde zijn toegepast; dieren kunnen die gebruiken om over het raster te klimmen;
- deze goed aansluit op de faunapassage;

De openingen van de bestaande wildrasters zijn relatief groot waardoor deze geen werende functie hebben voor kleine zoogdieren, zoals wezel, hermelijn, en amfibieën. Derhalve wordt geadviseerd om het raster te combineren met een amfibieënscherm, zie figuur 11.

Figuur 12. Wildraster sluit niet aan op de faunapassage.

Figuur 10. Scheef en overwoekerd wildraster

Figuur 11. Voorbeeld wildraster gecombineerd met amfibieënscherm.

8 LITERATUUR

- Ministerie van Economische Zaken, 2013. Natura 2000-gebied Eilandspolder Programmadirectie Natura 2000 | PDN/2013-089 | 089 Eilandspolder.
- Ministerie van Economische Zaken, Landbouw & Innovatie, 2010. Natura 2000-gebied Polder Zeevang Programmadirectie Natura 2000 | PDN/2010-093 | 093 Polder Zeevang.
- Royal HaskoningDHV, 2015. Quicksan Ecologie N243. D.d. 27 januari 2015
- Royal HaskoningDHV, 2017. Vleermuisonderzoek N243. D.d. 31 oktober 2017
- Provincie Noord-Holland, 2013. Beheerplan Natura 2000 Polder Zeevang. D.d. juli 2013
- Rijkswaterstaat, 2006. Richtlijnen voor inspectie en onderhoud van faunavoorzieningen bij wegen.

Websites:

- www.globespotter.cyclomedia.com, 2017
- www.ndff-ecogrid.nl, Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), 2017
- www.noord-holland.nl, interactieve kaarten, 2017
- www.pas.natura2000.nl, 2017
- www.ravon.nl, 2017

BIJLAGE A WETTELIJK KADER WET NATUURBESCHERMING

Gebiedsbescherming

De Wet Natuurbescherming (Wnb) maakt het mogelijk gebieden aan te wijzen als beschermde natuurgebieden. De Wnb noemt daarbij verschillende soorten gebieden.

- Het Natuurnetwerk Nederland (NNN): het samenhangende ecologische netwerk waarvoor de provincies (gedeputeerde staten) zorgdragen voor de totstandkoming en instandhouding ([art 1.12, lid 2](#)).
- "Bijzondere provinciale natuurgebieden" en "Bijzondere provinciale landschappen" zijn gebieden buiten het NNN aangewezen door gedeputeerde staten vanwege bijzondere natuurwaarden of landschappelijke en cultuurhistorische waarden ([art 1.12, lid 3](#)).
- Natura 2000-gebieden zijn de gebieden die de Minister van Economische Zaken heeft aangewezen ter uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de Vogel- en Habitatrichtlijn ([art. 2.1, lid 1](#)).
- "Bijzondere nationale natuurgebieden" zijn door de Minister van Economische Zaken aangewezen buiten bestaande Natura 2000-gebieden ([art. 2.11, lid 1](#)).

De Wnb kent alleen voor de Natura 2000-gebieden een toetsingskader. De bescherming van het NNN verloopt via het planologische spoor. Ten aanzien van de bescherming van bijzondere nationale en provinciale natuurgebieden en bijzondere provinciale landschappen is in de Wnb geen regeling opgenomen. Provincies kunnen -wanneer zij een dergelijk gebied aan zouden wijzen- daarvoor zelf een regeling opstellen.

Regels ten aanzien van de bescherming van Natura 2000-gebieden

De Minister van Economische Zaken wijst Natura 2000-gebieden aan. In ieder besluit tot aanwijzing van een Natura 2000-gebied zijn de instandhoudingsdoelstellingen voor het betreffende gebied beschreven. Daarbij gaat het in ieder geval om instandhoudingsdoelstellingen ten aanzien van de leefgebieden van vogels, voor zover nodig ter uitvoering van de Vogelrichtlijn en/of ten aanzien van habitats en habitats van soorten, voor zover nodig ter uitvoering van de Habitatrichtlijn. Op de aanwijzing of wijziging van de aanwijzing van gebieden is afdeling 3.5 van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing, tenzij het een wijziging van ondergeschikte aard is. Dit betekent dat deze besluiten openstaan voor bezwaar en beroep.

Gedeputeerde staten zijn verplicht zorg te dragen voor het treffen van instandhoudingsmaatregelen ten aanzien van de in de provincie gelegen Natura 2000-gebieden en moeten ook -indien daar aanleiding voor bestaat- passende maatregelen nemen om verslechtering van de kwaliteit van Natura 2000-gebieden te voorkomen. Daarnaast moet er voor ieder Natura 2000-gebied een beheerplan worden opgesteld.

Plan, project of andere handeling?

De Wnb maakt onderscheid in plannen, projecten en andere handelingen. Het verschil tussen een plan enerzijds en project en andere handeling anderzijds is duidelijk: Een plan gaat over het voornemen tot het verrichten van een handeling of om het scheppen van een (planologisch) kader voor een toekomstige handeling. Een project of andere handeling gaat altijd om een daadwerkelijk uit te voeren handeling.

Het verschil tussen een project en een andere handeling is lastiger. Kort gezegd komt het erop neer dat er sprake is van een project in geval van een "fysieke ingreep in het natuurlijk milieu" en dat "activiteiten waarbij geen sprake is van werken of ingrepen die de materiële toestand van een plaats veranderen", niet kunnen worden aangemerkt als een project. Bouw-, aanleg- of sloopwerkzaamheden zijn bijvoorbeeld wel projecten. Een activiteit waarbij slechts gebruik wordt gemaakt van een bepaalde locatie, zonder dat deze locatie feitelijk wijzigt, kan niet als project worden aangemerkt. Zo heeft de ABRvS geoordeeld, toen een Nbw-vergunning voor het uitvoeren van strandexcursies met een strandbus aan de orde was dat het een "andere handeling" betrof. Deze activiteit, net als bijvoorbeeld het openstellen van een reeds bestaande weg, kwalificeert niet als project. Ook het verlenen van toestemming om de exploitatie van een vliegveld voort te zetten is geen project. Het verlengen van een start- en landingsbaan van een vliegveld is dan wel weer een project.

Beoordeling van projecten

Het is verboden zonder vergunning een project uit te voeren dat -gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied- de kwaliteit van de natuurlijke habitats of habitats van soorten in dat gebied kan verslechteren of een significant verstorend effect kan hebben op de soorten waarvoor dat gebied is

aangewezen (art 2.7 lid 2). Wanneer het een project betreft dat niet direct verband houdt met, of nodig is voor het beheer van een gebied, en dat afzonderlijk of in cumulatie significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied, wordt de vergunning pas verleend nadat uit een passende beoordeling is gebleken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (art 2.7 lid 3 onder a en art 2.8 lid 1). Een uitzondering is een project dat een herhaling of voortzetting is van een ander project, of deel uitmaakt van een ander plan, waarvoor al een passende beoordeling is gemaakt en een nieuwe passende beoordeling geen nieuwe gegevens of inzichten op kan leveren (art 2.8 lid 2).

Wanneer de zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast niet is verkregen, mag de vergunning alleen worden verleend wanneer er geen alternatieve oplossing is, er een dwingende reden van groot openbaar belang wordt gediend en er compenserende maatregelen worden getroffen (de ADC-toets) (art 2.8 lid 4). Wanneer er sprake is van significante gevolgen voor een prioritair habitat of prioritaire soort en de dwingende reden van groot openbaar belang is en reden van sociale of economische aard, dient in aanvulling op de ADC-toets door de minister van Economische Zaken een advies gevraagd te worden aan de Europese Commissie voordat de vergunning wordt verleend (art 2.8 lid 5). De te nemen compenserende maatregelen moeten onderdeel uitmaken van de vergunning voor het betreffende project (art 2.8 lid 7). Een eventueel in te richten compensatiegebied dient de status van Natura 2000-gebied te krijgen (art 2.8 lid 8).

Soortbescherming

Inleiding

De Wet natuurbescherming regelt naast gebiedsbescherming ook de bescherming van in het wild voorkomende planten en dieren. In de wet is onder meer bepaald dat beschermde dieren niet gedood, gevangen of verontrust mogen worden en beschermde planten niet geplukt, uitgestoken of verzameld. Daarnaast is het niet toegestaan om de directe leefomgeving van beschermde soorten, waaronder nesten en holen, te beschadigen, te vernielen of te verstoren (artikelen 3.1, 3.5 en 3.10). De Wet natuurbescherming heeft dan ook belangrijke consequenties voor ruimtelijke plannen. Bovendien dient iedereen voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren (algemene zorgplicht, artikel 1.11).

Zorgplicht

In het kader van de Wet natuurbescherming geldt dat alle dieren en planten een zekere mate van bescherming genieten, op basis van hun intrinsieke waarde. In artikel 1.11 staat dat iedereen voldoende zorg in acht dient te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt de handelingen achterwege laat, of indien dat redelijkerwijs niet kan worden gevergd, de noodzakelijke maatregelen treft om die gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. Deze algemene zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dier- en plantensoorten, ook voor de soorten die niet als beschermde soort aangewezen zijn onder de Wet natuurbescherming.

De algemene Zorgplicht is een aanvulling op de algemene verbodsbepalingen die uitsluitend betrekking hebben op beschermde soorten. Het artikel biedt de mogelijkheid om op te treden tegen ongewenste handelingen jegens beschermde dieren en planten, welke niet nadrukkelijk in één van de verbodsbepalingen zijn genoemd.

Verbodsbepalingen

De verbodsbepalingen, die handelingen die het voortbestaan van planten en diersoorten in gevaar kunnen brengen verbieden, is een belangrijk onderdeel van de Wet natuurbescherming. Deze verboden zorgen ervoor dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Deze verschillen per beschermingsgroep. De Wet natuurbescherming kent drie verschillende beschermingsregimes. De belangrijkste, voor ruimtelijke plannen relevante, wettelijke verbodsbepalingen staan hieronder genoemd.

VOGELRICHTLIJNSOORTEN

Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels

- Het is verboden vogels te doden of te vangen (artikel 3.1.1).
- Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen (artikel 3.1.2).
- Het is verboden eieren van vogels te rapen en deze onder zich te hebben (artikel 3.1.3).
- Het is verboden vogels opzettelijk te storen (artikel 3.1.4).
- Het verbod om te verstoren is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1.5).

HABITATRICHTLIJNSOORTEN

In het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn.

- Het is verboden de dieren in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.5.1).
- Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren (artikel 3.5.2).
- Het is verboden eieren opzettelijk te vernielen of te rapen (artikel 3.5.3).
- Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen (artikel 3.5.4).

- Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (artikel 3.5.5).

ANDERE SOORTEN

Dit betreft de in bijlage A van de Wet natuurbescherming genoemde, nationaal beschermde, soorten.

- Het is verboden opzettelijk te doden of te vangen (artikel 3.10.1a).
- Het is verboden vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen (artikel 3.10.1b).
- Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen (artikel 3.10.1c).
- Deze verboden zijn niet van toepassing op de bosmuis, de huisspitsmuis en de veldmuis voor zover deze dieren zich in of op gebouwen of daarbij behorende erven of roerende zaken bevinden (artikel 3.10.3).

In veel gevallen kan overtreding van verbodsbepalingen worden voorkomen door (verstorende) werkzaamheden buiten het broedseizoen of voortplantingsseizoen (de perioden dat het nest in gebruik is voor het broeden of grootbrengen van jongen) aan te laten vangen.

Ontheffing

Bij ruimtelijke plannen, met mogelijke gevolgen voor beschermde planten en dieren, is het verplicht om vooraf te toetsen of deze kunnen leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen. Wanneer dat het geval dreigt te zijn, moet onderzocht worden of er maatregelen (mitigatie en/of compensatie) genomen kunnen worden om dit te voorkomen of om de gevolgen voor beschermde soorten te verminderen. Onder bepaalde voorwaarden geldt een vrijstelling of is het mogelijk van het bevoegd gezag ontheffing van de verbodsbepalingen te krijgen voor activiteiten op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Onderstaande heeft betrekking op vrijstellingen en ontheffingen voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Voor andere activiteiten gelden andere regels die hier niet genoemd worden omdat ze niet van belang zijn.

VOGELRICHTLIJNSOORTEN

Ontheffing is mogelijk indien:

- Er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 3.3.4a).
- Zij nodig is (artikel 3.3.4b):
 - o In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid.
 - o In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer.
 - o Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren
 - o Ter bescherming van flora of fauna.
 - o Voor onderzoek of onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt.
 - o Om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.
- De maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort leiden (artikel 3.3.4c).

HABITATRICHTLIJNSOORTEN

Ontheffing is mogelijk indien:

- Er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 3.8.5a).
- Zij nodig is (artikel 3.8.5b):
- In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.

- Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.
- In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
- Voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarmee benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren of planten van de aangewezen soort te vangen, te plukken of onder zich te hebben
- De maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.8.5c).

ANDERE SOORTEN

Ontheffing is mogelijk indien:

- Er geen andere bevredigende oplossing bestaat (artikel 3.10.2).
- Zij nodig is (artikel 3.10.2):
 - In het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats.
 - Ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen van eigendom.
 - In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.
 - Voor onderzoek of onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daarmee benodigde kweek, met inbegrip van de kunstmatige vermeerdering van planten om het onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren of planten van de aangewezen soort te vangen, te plukken of onder zich te hebben.
 - Handelingen in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied.
 - Ter voorkoming van schade of overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes, of begraafplaatsen.
 - Ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden.
 - Ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren.
 - In het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw.
 - In het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.
 - In het kader van bestendig beheer of onderhoud van de landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied.
 - In het algemeen belang.
- De maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de desbetreffende soort (artikel 3.10.2).

Vrijstelling

De provincies en het ministerie van EZ hebben in haar verordeningen uit de lijst van 'andere soorten' diersoorten aangewezen waarvoor een vrijstelling geldt en dus geen ontheffing van verbodsbepalingen voor hoeft te worden aangevraagd. De zorgplicht is wel van toepassing. Voor dit project is de lijst van 'andere soorten' van de provincie Noord-Holland van toepassing.

Voormalige Tabel 1-soorten	N-Holland		
<i>Zoogdieren</i>			
Aardmuis	✓		
Bosmuis	✓		
Bunzing	✗		
Dwergmuis	✓		
Dwergspitsmuis	✓		
Egel	✓		
Gewone bosspitsmuis	✓		
Haas	✓		
Hermelijn	✗		
Huisspitsmuis	✓		
Konijn	✓		
Ondergrondse woelmuis	✓		
Ree	✓		
Rosse woelmuis	✓		
Tweekleurige bosspitsmuis	✓		
Veldmuis	✓		
Vos	✓		
Wezel	✗		
Woelrat	✓		
Molmuis			
<i>Amfibieën</i>			
Bastaardkikker	✓		
Bruine kikker	✓		
Gewone pad	✓		
Kleine watersalamander	✓		
Meerkikker	✓		
Voormalige Tabel 2/3-soorten			
<i>Zoogdieren</i>			
Eekhoorn	✗		
Steenmarter	✗		
Wild zwijn	✗		
		Ontwerpbesluit	
		Definitief besluit	
<i>Reptielen</i>			
Hazelworm	✗	Vrijstelling	✓
Levendbarende hagedis	✗	Geen vrijstelling	✗

Gedragscode

Ook wanneer er gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode (art. 3.31), en de werkzaamheden in het kader van een van de genoemde wettelijke belangen plaatsvinden, is geen ontheffing nodig en geldt een vrijstelling. In de gedragscode wordt een wijze van uitvoering van handelingen beschreven, waarmee naar het oordeel van de Minister van Economische Zaken afdoende is gewaarborgd dat ten aanzien van de beschermde soorten zorgvuldig wordt gehandeld. Dat houdt in dat de gedragscode alleen wordt goedgekeurd indien er slechts handelingen worden verricht waarvan geen wezenlijke invloed uitgaat op de beschermde soorten. Indien handelingen worden verricht die wel invloed hebben, wordt voorafgaand en tijdens de handelingen in redelijkheid alles verricht of gelaten om te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken dat de verbodsbepalingen overtreden worden.

Jaarrond beschermde vogelnesten

Binnen de groep van vogels zijn er soorten waarvan het nest wordt aangemerkt als een zogenaamde “vaste rust- of verblijfplaats”. Dergelijke verblijfplaatsen zijn jaarrond beschermd en vormen de meest streng beschermde groep. Vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels zijn aangewezen in de “aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten” (Ministerie van LNV, 2009) en bestaan uit de categorieën van vogelsoorten opgenomen in onderstaande tabel.

Of voor het (buiten het broedseizoen) wegnemen van jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing noodzakelijk is, dient te worden vastgesteld met behulp van een zogenaamde omgevingscheck¹. Daarnaast is de noodzaak tot een ontheffing mede afhankelijk van de mogelijkheid tot het mitigeren (inclusief het aanbieden van vervangende nestgelegenheid) van negatieve effecten.

Vogels	
Categorie	Type verblijfplaatsen
Categorie 1	Vaste rust- en verblijfplaatsen; nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats.
Categorie 2	Nesten van koloniebroeders; nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 3	Honkvaste broedvogels en vogels afhankelijk van bebouwing; nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn, of afhankelijk van bebouwing of biotoop
Categorie 4	Vogels die zelf niet in staat zijn een nest te bouwen; vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen
Categorie 5	Niet jaarrond beschermd, inventarisatie gewenst; nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Eigen verantwoording

Wanneer plannen worden ontwikkeld voor ruimtelijke ingrepen of voornemens ontstaan om werkzaamheden uit te voeren, dient vooraf goed te worden beoordeeld of er mogelijke nadelige consequenties voor beschermde inheemse soorten zijn. In beginsel is daarvoor de initiatiefnemer zelf verantwoordelijk.

¹ Een deskundige dient vast te stellen of er in de omgeving voldoende gelegenheid is voor de soort om zelfstandig een vervangend nest te vinden.

Houtopstanden

De Boswet heeft tot doel om bossen te beschermen. Bos dat wordt gekapt, moet worden herplant. Als dat niet kan op dezelfde plaats, dan elders in de vorm van compensatie. Onder de Boswet vallen:

- alleen bossen die buiten de 'bebouwde kom Boswet' liggen;
- alle beplantingen van bomen die groter zijn dan 10 are;
- bomen in een rijbeplanting, als de rij uit meer dan 20 bomen bestaat.

De provincie stelt bij besluit de grenzen van de 'bebouwde kom Boswet' vast. Deze grenzen kunnen afwijken van de 'bebouwde kom Verkeerswet'. De Boswet kent drie belangrijke instrumenten:

- Meldingsplicht;
- Herplantplicht;
- Kapverbod.

Voordat een perceel bos dat onder de Boswet valt wordt gekapt, moet een kapmelding gedaan worden. De kapmelding is geen kapvergunning. In sommige gemeenten is een kapvergunning vereist, die door de gemeente wordt afgegeven. Binnen drie jaar nadat een bos is gekapt moet het worden herplant. De minister van EZ kan in uitzonderingsgevallen een kapverbod opleggen als het natuur- en landschapsschoon ernstig geschaad dreigt te worden door de voorgenomen kap. In de praktijk gebeurt dit nagenoeg nooit. Er moet sprake zijn van opstanden of lanen van een uitzonderlijke natuurwaarde of landschappelijke waarde.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet te worden gemeld als het gaat om:

- Onderhoud dat gericht is op de groei van de overblijvende houtopstand (dunning);
- Hak- of griendhout dat periodiek gekapt wordt;
- Houtopstanden op erven en in tuinen;
- Andere houtopstanden dan op erven en in tuinen, die liggen binnen de 'bebouwde kom Boswet'
- Wegbeplantingen en eenrijige beplantingen die bestaan uit populieren of wilgen, op of langs landbouwgronden;
- Italiaanse populier, linde, paardekastanje en treurwilg;
- Vruchtbomen en windschermen om boomgaarden;
- Fijnsparren niet ouder dan twaalf jaar, die op de hiervoor bestemde terreinen als kerstbomen worden geteeld;
- Kweekgoed;
- Houtopstanden die worden gekapt binnen de uitvoering van een goedgekeurd bestemmingsplan
- Houtopstanden die een zelfstandige eenheid vormen en niet groter zijn dan 10 are, dan wel als rijbeplanting niet meer dan 20 bomen bevatten
- Houtopstanden waarvoor vrijstelling is verleend binnen de Regeling meldings- en herplantplicht.

BIJLAGE B BESCHERMING NATUURNETWERK NEDERLAND EN WEIDEVOGELLEEFGEBIEDEN

Natuurnetwerk

De provincies hebben de verantwoordelijkheid zorg te dragen dat het NNN in stand blijft en dat de wezenlijke kenmerken en waarden niet onomkeerbaar worden aangetast. Ruimtelijke ontwikkelingen zoals bestemmingsplannen, ruimtelijke plannen en omgevingsvergunningen moeten getoetst worden aan de NNN-bepalingen op provinciaal niveau. Deze mogen niet leiden tot significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot vermindering van oppervlakte of vermindering van samenhang van de NNN-gebieden zoals art. 2.10.4 BARRO voorschrijft. Tenzij er sprake is van een afwijkingsmogelijkheid. Deze afwijkingsmogelijkheden worden in titel 3.2.4 uitvoering behandeld. Zodra men gebruikt maakt van de mogelijkheid tot afwijking van het beschermingsregime is er sprake van toetsing.

Rijksniveau

Het Rijk heeft Europese verantwoordelijkheid en dient te voldoen aan internationale verplichtingen. Zij moet er tevens op toe zien dat de provincies zich houden aan de afspraken die gesteld zijn in het Natuurpact van 2013. Door middel van voortgangsrapportages van de provincies kan het Rijk de voortgang van haar internationale verplichtingen monitoren.² Daarnaast heeft het Rijk bepalingen betreffende het NNN in het BARRO vastgelegd, deze regels dienen de bescherming van het NNN te waarborgen³.

In het Onderhandelingsakkoord decentralisatie natuur van 20 september 2011 (hierna: Natuurakkoord) hebben Rijk en provincies afgesproken dat het natuurbeheer een regionale verantwoordelijkheid wordt, dus decentralisatie naar de provincies. Dit houdt in dat het Rijk verantwoordelijk blijft voor de ambities en de kaders en de provincies moeten zorgen voor het invullen en uitvoeren van het beleid.⁴ Het akkoord voorziet in afspraken over de wijze waarop de NNN (destijds de herijkte EHS genoemd) dient te worden gerealiseerd. De bevoegdheidsverdeling is verankerd in de Wet Inrichting Landelijk gebied en de natuurwetgeving (Nu de Wet natuurbescherming). De hoofdlijnen van dit beleid en de financiering hiervan zijn vastgelegd in een Natuurpact (2013).⁵

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

Het BARRO dient ervoor te zorgen dat het nationaal ruimtelijk beleid geborgen blijft. Per 1 oktober 2012 heeft het BARRO de bescherming van het NNN juridisch vastgelegd.⁶ De regels uit titel 2.10 'Natuurnetwerk Nederland' van het BARRO beperken de vrijheid van initiatiefnemers ten aanzien van de inhoud van ruimtelijke plannen. Wanneer een ruimtelijk plan van de initiatiefnemer in strijd is met de NNN-bepalingen zal het BARRO hiervoor randvoorwaarden stellen of het zelfs verbieden. De provincies zijn verplicht de bepalingen van titel 2.10 door te vertalen in haar PRV.

Het BARRO dient de NNN-gebieden te beschermen. Dit betekent dat er geen toestemming mag worden verleend aan ruimtelijk die leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken of waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van of samenhang tussen die gebieden. Echter bestaan er uitzonderingen op deze hoofdregel.

Door middel van de volgende bepalingen van het BARRO dient de instandhouding van het NNN gewaarborgd te blijven;

Titel 2.10. Natuurnetwerk Nederland

Artikel 2.10.1. (begripsbeschrijving)

1. In deze titel en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:
natuurnetwerk Nederland: stelsel van natuurgebieden van internationaal of nationaal belang dat strekt tot de veiligstelling van ecosystemen met de daarbij behorende soorten;
nieuwe bebouwing: het oprichten van bouwwerken, anders dan het vervangen van bouwwerken door bouwwerken van gelijke omvang;

² www.groeneruimte.nl/dossiers/ehs/home.html

³ Titel 2.10 Besluit algemene regels ruimtelijke ordening

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/natuur-en-biodiversiteit/documenten/richtlijnen/2011/09/21/onderhandelingsakkoord-decentralisatie-natuurbeleid>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2013/09/18/natuurpact-ontwikkeling-en-beheer-van-natuur-in-nederland>

⁶ stb-2012-388

wezenlijke kenmerken en waarden: aanwezige natuurwaarden en, voor gebieden met een bestemming natuur, tevens potentiële natuurwaarden en de daarvoor vereiste bodem- en watercondities, voor zover deze natuurwaarden en condities in het licht van de internationale biodiversiteitsdoelstellingen relevant zijn.

2. Deze titel is niet van toepassing op de wateren, genoemd in bijlage II, onderdeel 1, van het Waterbesluit, het Lauwersmeer, het Veerse meer, het Vuile Gat in het Haringvliet en de zeegeul naar het Haringvliet, genaamd het Slijkgat, met uitzondering van de bijbehorende uiterwaarden en de Brabantse, Dordtsche en Sliedrechtse Biesbosch.

Artikel 2.10.2. (begrenzing)

1. Bij provinciale verordening worden de gebieden aangewezen die het natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd.
2. Geen onderdeel van het natuurnetwerk Nederland vormen de militaire terreinen, aangewezen bij regeling van Onze Minister in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie en Onze Minister van Defensie.

Artikel 2.10.3. (wezenlijke kenmerken en waarden)

1. Bij provinciale verordening worden de wezenlijke kenmerken en waarden van de gebieden, bedoeld in artikel 2.10.2, eerste lid, aangewezen.
2. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken. Bij de verordening kunnen in het hiervoor genoemde belang tevens regels worden gesteld omtrent de inhoud van omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken.

Artikel 2.10.4. (beschermingsregime)

1. Bij provinciale verordening worden regels gesteld die bewerkstelligen dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op een gebied behorende tot het natuurnetwerk Nederland en een omgevingsvergunning waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken geen activiteiten mogelijk maken ten opzichte van het ten tijde van inwerkingtreding van de verordening geldende bestemmingsplan, die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gebieden, of van de samenhang tussen die gebieden, tenzij:
 - a. er sprake is van een groot openbaar belang,
 - b. er geen reële alternatieven zijn, en
 - c. de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakte en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd.
2. De regels, bedoeld in het eerste lid, kunnen tevens betrekking hebben op omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken.
3. Ten aanzien van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarbij met toepassing van artikel 2.12, eerste lid, onderdeel a, onder 2° of 3°, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht van het bestemmingsplan wordt afgeweken die ten opzichte van het ten tijde van inwerkingtreding van de verordening geldende bestemmingsplan nieuwe bebouwing of terreinverharding binnen omheinde militaire terreinen mogelijk maken, stelt de verordening uitsluitend de voorwaarde, bedoeld in het eerste lid, onderdeel c.

Artikel 2.10.5. (wijziging van begrenzing)

De begrenzing, bedoeld in artikel 2.10.2, eerste lid, kan bij provinciale verordening worden gewijzigd:

- a. ten behoeve van een verbetering van de samenhang of een betere planologische inpassing van het natuurnetwerk Nederland, voor zover:
 - 1°. de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland worden behouden, en
 - 2°. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland ten minste gelijk blijft;
- b. ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling, voor zover:
 - 1°. de aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden en de samenhang van het natuurnetwerk Nederland beperkt is,
 - 2°. de ontwikkeling per saldo gepaard gaat met een versterking van de wezenlijke kenmerken en waarden van het natuurnetwerk Nederland, of een vergroting van de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland, en
 - 3°. de oppervlakte van het natuurnetwerk Nederland ten minste gelijk blijft;
- c. ten behoeve van de toepassing van de krachtens artikel 2.10.4, eerste lid, gestelde regels.

Ruimtelijke plannen mogen de wezenlijke kenmerken en waarden van de provincies niet significant aantasten. Voorts er getoetst wordt dient duidelijk te zijn wat de wezenlijke kenmerken en waarden per provincie zijn. De algemene beschrijving van deze term staat hierboven in het BARRO uitgewerkt. Echter dient opgemerkt te worden dat omschrijving van de provincies van de wezenlijke kenmerken en waarden niet op elkaar afgestemd zijn. Deze worden omschreven in het NBP van de provincies. In titel 3.3 worden de PRV per provincie beschreven. Hier wordt tevens verwezen naar het NBP en de wezenlijke kenmerken en waarden.

Nota Ruimte

De Nota Ruimte stelt doelen voor de ruimtelijke ontwikkeling van Nederland tot en met 2020. In deze nota worden een aantal ruimtelijke afwegingskaders voor het NNN bekendgemaakt. Het betreft hier compensatie, saldobenadering en kleinschalige herbegrenzing van het NNN. Er wordt in de Nota nog geen duidelijke beschrijving of uitwerking gegeven over deze begrippen. Dit is de reden dat het Rijk en provincies ervoor hebben gekozen dit uit te werken in een beleidskader. In het beleidskader 'Spelregels EHS', zie de volgende

paragraaf, wordt invulling gegeven aan deze beschrijving en uitwerking. Het beleidskader 'Spelregels EHS' geeft dus invulling aan deze drie begrippen en geeft regels voor ruimtelijke ingrepen in het NNN.

De Nota Ruimte heeft de status van 'planologische kernbeslissing'. Dit betekent dat het een toetsingskader is voor de provinciale streekplannen. De provinciale streekplannen zijn weer het toetsingskader voor bestemmingsplannen van de gemeenten.

De Nota Ruimte is in maart 2012 vervangen door de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Dit wordt het nieuwe beleidsstuk wat betreft bestaand en nieuw rijksbeleid wat betreft ruimtelijke ordening.⁷ Deze structuurvisie stelt dat de "Spelregels EHS" onverkort geldig blijven.

'Spelregels EHS'

In beginsel mogen geen ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden wanneer dit significante effecten met zich meebrengt voor het NNN. Echter bestaan er afwijkingsmogelijkheden, deze zijn al voorzichtig besproken in de managementsamenvatting. Wanneer er sprake is van een afwijkingsmogelijkheid dan moeten hier randvoorwaarden aan gesteld worden. De voorwaarden voor saldobenadering, herbegrenzing en compensatie worden in het beleidskader "Spelregels EHS" besproken. Provincies moeten deze "Spelregels EHS" doorvertalen hun ruimtelijke verordeningen⁸. Zij zijn dus verantwoordelijk dat de afspraken worden vertaald en toegepast in de provincie. Tegen de toepassing van compensatie, saldobenadering en herbegrenzing staan bezwaar en beroep open.⁹

Wettelijke afwijkingsmogelijkheden

Onder bepaalde omstandigheden kunnen initiatiefnemers afwijken van het beschermingsregime van art. 10.2.4 BARRO. Dit kan op grond van het "Nee, tenzij-principe". Er moet dan sprake zijn van groot openbaar belang. Per provincies gelden er aparte regels wat betreft het "Nee, tenzij-principe" en kunnen dus van elkaar afwijken. Wél dienen deze in overeenstemming te zijn met het BARRO. Kunnen ruimtelijke plannen toch doorgang vinden wanneer er geen sprake is van groot openbaar belang? Ja, dat kan door middel van "saldobenadering" of "herbegrenzing" van het NNN.¹⁰

Het ruimtelijke beleid voor het NNN is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Het is daarom niet toegestaan ruimtelijke plannen uit te voeren wanneer dit significante effecten heeft voor de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Echter wanneer voldaan wordt aan de voorwaarden van het 'Nee, tenzij-principe' mag afgeweken worden van de hoofdregel en vindt er ongeacht het effect op het NNN doorgang plaats. Art. 2.10.4 BARRO geeft de juridische basis voor het 'Nee, tenzij-principe': "Bij provinciale verordening worden regels gesteld die bewerkstellingen dat een bestemmingsplan dat betrekking heeft op een gebied behorende tot het NNN [...] geen activiteiten mogelijk maken die per saldo leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gebieden, of van de samenhang tussen die gebieden, tenzij:

- er sprake is van groot openbaar belang,
- er geen reële alternatieven zijn, en
- de negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden, oppervlakten en samenhang worden beperkt en de overblijvende effecten gelijkwaardig worden gecompenseerd".¹¹

Tot groot openbaar belang wordt in ieder geval gerekend de veiligheid, de drinkwatervoorziening, de plaatsing van windturbines of de plaatsing van installaties voor de winning, opslag of transport van olie en aardgas.¹²

Compensatie houdt in dat de geleden schade aan het NNN gecompenseerd moet worden. De Nota Ruimte (2006) geeft de hoofdlijnen weer van het compensatiebeginsel. Deze hoofdlijnen zijn door het Rijk en provincies uitgewerkt in een beleidskader, genaamd 'Spelregels EHS'.¹³ Deze spelregels moeten door de

⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stcrt-2012-4888.html>

⁸ Spelregels EHS, p. 16 en 41

⁹ Spelregels EHS, p. 39

¹⁰ <https://www.groeneruimte.nl/dossiers/ehs/home.html>

¹¹ Art. 2.10.4, eerste lid BARRO

¹² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2012-388.html>

¹³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brochures/2007/07/01/spelregels-ehs-beleidskader-voor-compensatiebeginsel-ehs-saldobenadering-en-herbegrenzen-ehs>

provincies worden uitgewerkt in de PRV.¹⁴ Wanneer de PRV geen regels stelt dient men terug te vallen op de 'Spelregels EHS'. Het is aan de initiatiefnemer om verzachtende maatregelen (mitigatie) te treffen om de nadelige effecten weg te nemen of te vermijden. Wanneer dit niet volstaat moet er gecompenseerd worden. De "Spelregels EHS" verwijst specifiek naar de Nota Ruimte. Deze stelt de volgende voorwaarden aan de compensatie:

- er mag geen nettoverlies ontstaan aan waarden als het gaat om areaal, kwaliteit en samenhang,
- de compensatie moet aansluitend of nabij het betreffende gebied plaatsvinden,
- wanneer fysieke compensatie aansluitend of in de buurt van het betreffende gebied niet mogelijk is, moet er gecompenseerd worden door middel van kwalitatief gelijkwaardige waarden of door fysieke compensatie verder weg van het betreffende gebied,
- wanneer fysieke compensatie en compensatie door kwalitatief gelijkwaardige waarden beiden onmogelijk is, moet er financieel gecompenseerd worden,
- op het moment dat er over de ingreep wordt besloten, wordt gelijktijdig over de aard, wijze en het tijdstip van de mitigatie en compensatie besloten, en
- wanneer het NNN-gebieden betreft die in relatie staan tot Natura 2000-gebieden worden strengere regels gesteld.

Indien een voorgenomen ingreep het 'nee, tenzij-principe' positief doorloopt (aan alle voorwaarden wordt voldaan) kan de ingreep plaatsvinden, mits de eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en resterende schade wordt gecompenseerd. Indien een voorgenomen ingreep niet voldoet aan de voorwaarden uit het 'nee, tenzij-principe' dan kan de ingreep niet plaatsvinden.

Externe werking

Wanneer ruimtelijke plannen uitgevoerd worden, moeten deze plannen in overeenstemming te zijn met de NNN-bepalingen (titel 2.10 Natuurnetwerk Nederland) van het BARRO en aansluitend de provinciale ruimtelijke verordeningen. Bij uitvoering van deze plannen mag geen sprake zijn van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden. Echter wat nu als er ruimtelijke plannen uitgevoerd worden in gebieden die niet vallen onder het NNN, maar toch mogelijke significantie aantasting veroorzaken aan de NNN-gebieden? Worden deze gebieden dan ook beschermd op grond van titel 2.10 BARRO? Hieronder wordt ingegaan wat volgt uit verschillende kaders:

- **Wetgeving:** Wanneer ruimtelijke plannen in strijd zijn met wet- en regelgeving vindt in beginsel geen doorgang plaats. Het 'Nee, tenzij-principe' kan hier een uitzondering op maken en deze regels zijn van toepassing op de NNN-gebieden. De provincies zijn op grond van art. 2.10.2, eerste lid BARRO verplicht de begrenzing van de NNN-gebieden geometrisch vast te leggen. De vraag is nu of deze gebieden óók op grond van titel 2.10 Natuurnetwerk Nederland van het BARRO beschermd worden. Het BARRO spreekt niet expliciet van 'externe werking'.
- **Kamerstuk 30 825:** In kamerstuk 2012/13, 30 825, nr. 192 heeft de staatssecretaris van Economische zaken, Landbouw en Innovatie vragen beantwoord betreft de Ecologische Hoofdstructuur (hierna: EHS). Alsook over de 'externe werking'. Onder punt 11 wordt verklaard dat de EHS geen externe werking heeft. Echter wordt er wel verwezen naar de Wet ruimtelijke ordening en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht. In samenhang kunnen deze twee wetten beperkingen opleggen aan activiteiten en functies in aangrenzende gronden.¹⁵
- **Jurisprudentie :** De Afdeling bestuursrechtspraak Raad van State (hierna: Afdeling) heeft zich op 16 september 2015 (ECLI:NL:RVS2015:2929) uitgesproken over deze 'externe werking'.¹⁶ Zij is tot oordeel dat art. 19 van de PRV (Noord-Holland) geen toepassing heeft op natuurgebieden buiten het NNN. Wanneer er ruimtelijke plannen uitgevoerd worden buiten het NNN-gebied kunnen deze niet in strijd zijn met art. 19 van de PRV en niet kunnen leiden tot het oordeel dat er sprake is van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN. Echter heeft de Afdeling in haar uitspraak van 21 september 2016 (ECLI:NL:RVS:2016:2508) een aanvullende uitspraak gedaan over eventuele 'externe werking'.¹⁷ Hierbij zegt ze dat het oordeel van de Afdeling in de zaak van 16 september 2015 (ECLI:NL:RVS:2015:2929) niet betekent dat initiatiefnemers (in geding: raad van de gemeente Amsterdam) bij het vaststellen van ruimtelijke plannen geen rekening hoeven te houden met omliggende natuurgebieden van het NNN. De raad dient in haar overweging

¹⁴ Spelregels EHS, p. 39

¹⁵ kamerstuk 2012/13, 30 825, nr. 192, p. 5

¹⁶ RvS 16 september 2015, ECLI:NL:RVS2015:2929

¹⁷ RvS 21 september ECLI:NL:RVS:2016:2508

tevens rekening te houden met eventuele gevolgen van ruimtelijke plannen die onaanvaardbaar voor de omgeving zijn.

Uit bovenstaande kan men het volgende concluderen; ook al hebben sommige provincies de “externe werking” niet expliciet in de verordening opgenomen, dit niet betekent dat initiatiefnemers geen rekening hoeven te houden met omliggende natuurgebieden van het NNN. Er dient bij een toetsing, ongeacht of er wel of geen sprake is van externe werking, altijd het effect op het NNN in beeld gebracht te worden. Wanneer de provincie niet uitgaat van externe werking hoeven de bepalingen van het NNN niet getoetst te worden.

Provinciale Ruimtelijke Verordening

In artikel 19 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening Noord-Holland (hierna: verordening) geeft de provincie invulling aan de verplichtingen die op rijksniveau zijn gesteld. Art. 19, eerste lid sub c RV verbiedt dat een bestemmingplan bestemmingen bevat die omzetting naar natuurfunctie onomkeerbaar maakt en zo de wezenlijk kenmerken en waarden aantast. Tevens dient het bestemmingsplan de ruimtelijke kwaliteitseisen van art. 15 verordening in acht te nemen.

Verder moet het bestemmingsplan in haar toelichting de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN of de EVZ omschrijven. Daarbij moet worden toegelicht hoe deze worden beschermd en hoe negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden worden voorkomen (art. 19, tweede lid verordening).

Nee, tenzij

Op grond van art. 19, derde lid sub a verordening kan een bestemmingsplan voorzien in nieuwe activiteiten dan wel een wijziging van bestaande activiteiten wanneer er sprake is van;

1. groot openbaar belang,
2. geen reële alternatieven zijn, en
3. negatieve effecten waar mogelijk worden beperkt en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Wanneer van bovenstaande sprake is, dient het bestemmingsplan te voldoen aan de ruimtelijke kwaliteitseisen als bedoeld in art. 15 verordening en is een bestemmingsplan in overeenstemming met het gestelde in art 5a of 5c verordening.

Wanneer een bestemmingsplan in landelijk gebied voorziet in een nieuwe stedelijke ontwikkeling dient het te voldoen aan de uitgangspunten zoals vermeld in de leidraad Landschap en Cultuurhistorie (PS d.d. 21 juni 2010) ten aanzien van (art. 15 en 5a verordening);

- a. de kernkwaliteiten kan de verschillende landschapstypen en aardkundige waarden als bedoeld in art. 8 RV,
- b. de kernkwaliteiten van de bestaande dorpsstructuur waaraan wordt gebouwd,
- c. de openheid van het landschap daarbij inbegrepen stilte en duisternis,
- d. de historische structuurlijnen,
- e. cultuurhistorische objecten.

In de toelichting van het bestemmingsplan wordt aangegeven in welke mate ten aanzien van de hier bovenstaande functies rekening gehouden is met;

- a. de ontwikkelingsgeschiedenis van het landschap,
- b. de ordeningsprincipes van het landschap,
- c. de bebouwingskarakteristieken ter plaatse,
- d. de inpassing van de nieuwe functies in de ruimere omgeving,
- e. de bestaande kwaliteiten van het gebied als hiervoor bedoeld en de maatregelen die nodig zijn om negatieve effecten op de kwaliteiten op te heffen in relatie tot de nieuwe functies.

Een bestemmingsplan kan uitsluitend voorzien in een nieuwe stedelijke ontwikkeling als deze ontwikkeling in overeenstemming is met de binnen de regio gemaakte schriftelijke afspraken (art. 5a verordening).

Een bestemmingsplan maakt kleinschalige ontwikkelingen buiten bestaand stedelijk gebied alleen dan mogelijk binnen een bestaand bouwblok dat al voorziet in een stedelijke functie. Het aantal woningen mag hierbij niet toenemen. Echter is bebouwing buiten het bestaande woonblok toch mogelijk wanneer het bebouwd oppervlak niet wordt vergroot. Tevens kan afgeweken worden van het verbod wanneer een bestemmingsplan voorziet in een kleinschalige ontwikkeling buiten bestaand stedelijk gebied indien dit op grond van een ander artikel van deze RV is toegestaan (art. 5c verordening).

Compensatie

Wanneer er sprake is compensatie dient in het bestemmingsplan te worden opgenomen op welke wijze schade aan het NNN zoveel mogelijk wordt voorkomen en hoe de resterende schade wordt gecompenseerd. Tevens dient in het bestemmingsplan vermeld te worden hoe bovenstaande compensatie uitgevoerd wordt en geborgd blijft (art. 19 lid 3 tot en met 5 verordening). GS stellen nadere regels wat betreft compensatie (art. 19 lid 8, sub b verordening).

GS hebben regels gesteld betreffende natuurcompensatie in de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland (hierna: Urn). Deze zijn hieronder uitgewerkt.

Wanneer de "Nee, tenzij-toets" wordt doorstaan en nieuwe ruimtelijke plannen of wijzigingen van bestaande plannen worden gerealiseerd moet er gecompenseerd worden. Het bestemmingsplan maakt mogelijk dat de initiatiefnemer fysieke maatregelen neemt om de aantasting van het NNN-gebied of een EVZ te compenseren. Wanneer het bestemmingsplan dit niet mogelijk kan maken, moet in de toelichting van het plan blijken wanneer en hoe fysieke compensatie planologisch wordt geregeld. Wanneer fysieke compensatie niet mogelijk is of wanneer het aangetaste gebied niet groter is dan 3 hectare bepaalt het bestemmingsplan dat de initiatiefnemer een financiële bijdrage levert aan de provincie Noord-Holland. Bij saldobenadering komt dit niet ter sprake (art. 1 Urn). De regels zijn als volgt:

- Fysieke maatregelen ter compensatie;
 - vinden plaats in nog niet gerealiseerde delen van het NNN of EVZ, of aansluitend aan het NNN,
 - vinden plaats in de nabijheid van het aangetaste gebied, tenzij aantoonbaar niet mogelijk,
 - vinden plaats in een gebied dat minimaal gelijk is aan oppervlakte van het aangetaste gebied,
 - dienen de aangetaste kenmerken en waarden te compenseren,
 - dienen ten minste de inrichting van het gebied ten behoeve van de ontwikkeling van de gewenste natuur en ontwikkelingsbeheer van die natuur van een duur van tenminste 5 jaar, en in geval van bos 10 jaar, te omvatten.
- Het compensatieplan moet voldoen aan de volgende eisen (art. 4 Urn):
 - een kaart waarop de locatie van de fysieke maatregelen plaatsvinden,
 - de fysieke maatregelen zijn concreet beschreven,
 - op welke momenten GS de voortgang kan beoordelen,
 - het plan bevat een tijdschema voor realisatie van de compensatie waaruit blijkt dat deze binnen twee jaar gerealiseerd wordt.
 - Het plan beschrijft het jaarlijkse beheer van het gebied en de voorwaarden waaraan een beheerder moet voldoen.
- Het bestemmingsplan bevat een compensatieovereenkomst tussen de initiatiefnemer en de provincie (art. 1 Urn). Is deze compensatieovereenkomst is ten minste opgenomen:
 - de rollen en verantwoordelijkheden van partijen,
 - een financiële onderbouwing waaruit blijkt dat fysieke compensatie is veiliggesteld en ook daadwerkelijk door de initiatiefnemer wordt betaald,
 - de termijn van realisatie,
 - een boeteclausule bij het niet, niet tijdig of onvolledig uitvoeren van de compensatie (ingebrekestelling is niet nodig en is ten minste gelijk aan 150 % van alle directe en indirecte kosten (art. 5, derde en vierde lid Urn),
 - de verplichting om te melden wanneer de compensatiemaatregelen starten, en
 - de verplichting om GS jaarlijks te informeren over de voortgang.
- Een financiële bijdrage bevat de volgende kostenelementen (art. 6 Urn);
 - kosten voor de aanschaf van de vervangende grond,
 - kosten voor de basisinrichting,
 - kosten voor de ontwikkelingstijd, en
 - kosten voor de planontwikkeling en planuitvoering.

Weidevogelleefgebieden

Bescherming

Weidevogelleefgebieden zijn beschermd onder de Barro zoals de NNN dit wel is. In Noord-Holland zijn in de PRV echter wel maatregelen opgenomen ter bescherming van weidevogelleefgebieden. De regels zijn hieronder opgenomen.

Artikel 25 Weidevogelleefgebieden

1. Een bestemmingsplan dat betrekking heeft op weidevogelleefgebieden, zoals op kaart 4 en op de digitale verbeelding ervan aangegeven, voorziet niet in:
 - a. de mogelijkheid van nieuwe bebouwing, anders dan binnen een bestaand bouwblok of een uitbreiding daarvan;
 - b. de mogelijkheid van aanleg van nieuwe weginfrastructuur;
 - c. de mogelijkheid van aanleg van bossen of boomgaarden;
 - d. de mogelijkheid versturende activiteiten, buiten de huidige agrarische activiteiten, te verrichten die het weidevogelleefgebied verstoren, en;
 - e. de mogelijkheid werken uit te voeren die realisatie van nieuwe peilverlagingen mogelijk maken.
2. In een bestemmingsplan als bedoeld in het eerste lid wordt de aanleg van hoog opgaande beplantingen of laanbeplanting afhankelijk gesteld van een aanlegvergunning, als bedoeld in artikel 3.3. sub a. van de Wet ruimtelijke ordening.
3. In afwijking van het eerste lid kan een bestemmingsplan wel voorzien in de in dat lid omschreven ontwikkelingen indien dit geschiedt ten behoeve van:
 - a. een ingreep waarvoor geen aanvaardbaar alternatief aanwezig is en waarmee bovendien een groot openbaar belang wordt gediend;
 - b. woningbouw indien er sprake is van de toepassing van de regeling Ruimte voor Ruimte als bedoeld in artikel 16 en waarbij de natuurdoelen leidend zijn;
 - c. woningbouw die bijdraagt aan een substantiële verbetering van in de directe omgeving daarvan aanwezige natuurkwaliteiten van het landschap of;
 - d. een ingreep die netto geen verstoring van het weidevogelleefgebied geeft.
4. In aanvulling op het derde lid kan het bestemmingsplan hier alleen in voorzien indien in het bestemmingsplan wordt opgenomen:
 - a. op welke wijze schade aan een weidevogelleefgebied zoveel mogelijk wordt voorkomen en resterende schade wordt gecompenseerd;
 - b. hoe wordt geborgd dat de maatregelen ten behoeve van de compensatie als bedoeld onder a daadwerkelijk worden uitgevoerd;
 - c. op welke wijze aan het gestelde in artikel 5a of artikel 5c wordt voldaan en;
 - d. op welke wijze aan de ruimtelijke kwaliteitseisen als bedoeld in artikel 15 is voldaan.
5. Gedeputeerde Staten kunnen, gehoord de desbetreffende commissie van provinciale staten, de begrenzing van de weidevogelleefgebieden wijzigen:
 - a. naar aanleiding van recente tellingen van het aantal broedparen;
 - b. ten behoeve van een kleinschalige ontwikkeling of;
 - c. ten behoeve van de krachtens het derde lid gestelde regels.
6. Gedeputeerde Staten kunnen nadere regels stellen ten aanzien van de wijze waarop compensatie plaatsheeft, als bedoeld in het vierde lid onderdelen a en b.

Uit artikel 25 blijkt dat het niet zonder meer toegestaan is om activiteiten te ontplooiën die effecten hebben op weidevogelleefgebieden. Indien dergelijke activiteiten wel zijn voorzien omdat geen aanvaardbaar alternatief aanwezig is en er bovendien een groot openbaar belang mee wordt gediend, dan is compensatie vereist.

Compensatie

De regelgeving voor natuurcompensatie voor weidevogelleefgebieden is verankerd in de Uitvoeringsregeling natuurcompensatie Noord-Holland. In het volgende tekstkader is beschreven aan welke regels compensatie moet voldoen.

Artikel 1

1. Voor zover een bestemmingsplan voorziet in [...] een of meer ontwikkelingen overeenkomstig artikel 25, derde lid en vierde lid, van de Provinciale Ruimtelijke Verordening, maakt dat bestemmingsplan mogelijk dat de initiatiefnemer daarvan fysieke maatregelen neemt ter compensatie van de schade aan [...] een weidevogelleefgebied.
2. Indien de fysieke maatregelen niet in het bestemmingsplan mogelijk kunnen worden gemaakt, blijkt uit de toelichting van het bestemmingsplan wanneer en hoe fysieke compensatie planologisch wordt geregeld en dat het bevoegde gezag daaraan medewerking zal verlenen.
3. Indien fysieke maatregelen niet mogelijk zijn of indien het gebied dat wordt aangetast door een activiteit of ontwikkeling als bedoeld in het eerste lid plaatsvindt, niet groter is dan [...] 5 hectare voor zover het betreft een weidevogelleefgebied, bepaalt het bestemmingsplan in afwijking van het bepaalde in het eerste lid dat de initiatiefnemer een bijdrage overeenkomstig artikel 7 voorafgaand aan de ontwikkeling aan de provincie Noord-Holland ter beschikking stelt ter uitvoering van compensatiemaatregelen.
4. Een bijdrage als bedoeld in het vorige lid wordt door de provincie gestort in de reserve groen ten behoeve van natuurcompensatiemaatregelen.
5. [...]

Artikel 2

[...]

Artikel 3

Uit de toelichting op een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 1, eerste lid, blijkt dat de fysieke maatregelen ter compensatie van de aantasting van een weidevogelleefgebied:

- a. plaatsvinden in een weidevogelleefgebied als bedoeld in artikel 25 van de Provinciale Ruimtelijke Verordening;
- b. plaatsvinden in de nabijheid van het aangetaste gebied tenzij wordt aangetoond dat dit niet mogelijk is;
- c. inrichtingsmaatregelen of actief weidevogelbeheer omvatten voor een bedrag gelijk aan de kosten voor beheer in een gebied dat minimaal gelijk is aan de oppervlakte van het aangetaste weidevogelleefgebied rekening houdende met een jaarlijkse rustperiode in de nestfase waarin agrarische werkzaamheden niet zijn toegestaan van 1 april tot en met 15 juni voor een periode van 30 jaar.

Artikel 4

De toelichting op een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 1, eerste en tweede lid, waarin fysieke maatregelen worden bepaald, omvat een compensatieplan dat voldoet aan de volgende eisen:

- a. het plan bevat een kaart van een schaalniveau niet groter dan 1:10.000 waarop de locatie van de fysieke maatregelen plaatsvinden;
- b. de fysieke maatregelen zijn concreet beschreven;
- c. in het plan is aangegeven op welke momenten gedeputeerde staten de voortgang kunnen beoordelen;
- d. het plan bevat een tijdschema voor realisatie van de compensatie waaruit blijkt dat initiatiefnemer de compensatie uiterlijk binnen twee jaar na de start van de uitvoering van de compensatieplichtige activiteit realiseert, tenzij in een compensatieovereenkomst als bedoeld in artikel 5 anders wordt bepaald;
- e. het plan beschrijft het jaarlijkse beheer van het gebied en de voorwaarden waaraan een beheerder moet voldoen.

Artikel 5

1. Een bestemmingsplan als bedoeld in artikel 1, eerste, tweede of derde lid, bevat als bijlage een compensatieovereenkomst die is aangegaan tussen de initiatiefnemer en de provincie.
2. In een compensatieovereenkomst als bedoeld in het vorige lid is ten minste opgenomen:
 - a. welke rollen en verantwoordelijkheden de betrokken partijen hebben;
 - b. een financiële onderbouwing waaruit blijkt dat de uitvoering van de fysieke maatregelen is zeker gesteld en niet wordt gefinancierd uit middelen die beschikbaar zijn op grond van een subsidieregeling;
 - c. de termijn waarbinnen de uitvoering van compensatie moet zijn afgerond;
 - d. een boeteclausule die van toepassing is bij het niet, niet tijdig of onvolledig uitvoeren van de compensatie tenzij sprake is van een overeenkomst tussen overheden;
 - e. de verplichting om te melden wanneer de uitvoering van de compensatiemaatregelen starten;
 - f. de verplichting om gedeputeerde staten jaarlijks te informeren over de voortgang.
3. Voor het verschuldigd zijn van een boete als bedoeld in het vorige lid is geen ingebrekestelling nodig.
4. Het boetebedrag wordt gestort in een provinciale reserve groen ten behoeve van natuurcompensatiemaatregelen. Het boetebedrag is op het moment van vaststelling ten minste gelijk aan 150 procent van alle directe en indirecte kosten die samenhangen met de betrokken compensatie.

Artikel 6

1. [...]
2. Een bijdrage als bedoeld in artikel 1, derde lid, omvat voor een weidevogelleefgebied de volgende kostenelementen:
 - a. de kosten voor 30 jaar actief weidevogelbeheer voor een gebied dat minimaal gelijk is aan de oppervlakte van het aangetaste weidevogelleefgebied rekening houdende met een jaarlijkse rustperiode in de nestfase waarin agrarische werkzaamheden niet zijn toegestaan jaarlijks van 1 april tot en met 15 juni;
 - b. de kosten voor de planontwikkeling en planuitvoering, deze zijn bepaald op 20 procent van de kosten genoemd bij a.

COLOFON

QUICKSCAN ECOLOGIE - N243
PROVINCIE NOORD-HOLLAND

AUTEUR

Jasper Osterthun

PROJECTNUMMER

D03071.000249

ONZE REFERENTIE

079727445 0.1

DATUM

24 januari 2018

Arcadis Nederland B.V.

Postbus 1018
5200 BA 's-Hertogenbosch
Nederland
+31 (0)88 4261 261

www.arcadis.com